

DIALOGAS

2013 m. kovo 28 d.

ISSN 1392-1916

Nr. 13 (1032). Kaina 3,70 Lt

NEPRIKLAUSOMAS SAVAITRAŠTIS

Dvidešimt antrieji leidybos metai

Pavenčių mokyklos direktorė Janina Baniienė, anglų kalbos mokytoja Staselė Riškienė ir Ugdymo plėtotės centro metodininkė Alvida Lozdienė.

FOTOREPORTAŽAS Lobių paieška – 8 p.

Kaip keisis lietuvių kalbos pagrindinio ugdymo programa?

Lietuvių kalbos mokytojos prašymą nušviesti naujų pagrindinio ugdymo programų rengimo padėtį tenkina ŠMM Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyriaus vyriausioji specialistė Nida Poderienė.

„DIALOGAS“ KLAUSIA 3 p.

Dar viena kaita dėl kaitos

„Ir nuoširdžiai netikiu, kad dr. Pranas Gudynas parašė tai, kuo nuoširdžiai tiki...“ – iššūkį Nacionalinio egzaminų centro neegzistuojančio direktoriaus egzistuojančiam pavaduotojui, matematikui dr. P.Gudynui meta istorikas Evaldas Bakonis.

POŽIŪRIS 5 p.

Lituanistai yra kitokie

„Man atrodo, jog arčiausiai gyvenimo skaudulių esame būtent mes, lituanistai. Esu įsitikinęs, jog mūsų buvimas mokykloje ir dėl to yra labai prasmingas, – matyt, labiau nei kitų, – nesikuklina Stepas Eitminavičius.

POŽIŪRIS 7 p.

Oi tie konkursai...

Trečioji švietimo konsultanto Algirdo Zabulionio įžvalga.

ŽVILGSNIS IŠ ŠALIES 7 p.

45 minučių pamoka – atgyvenusi norma

Dr. Austėja LANDSBERGIENĖ

Manęs vis klausia, kodėl aš dažnai pasisakau prieš 45 minučių pamokas. Atsakymas vienas: todėl, kad toks ritmas nėra natūralus!

Įsivaizduokite: jūs susidomite, įsitraukiate ir... skambutis. Žmogaus smegenys neįsitraukia į veiklą per minutę dvi. Moksliniai tyrimai rodo, kad reikia maždaug 15 minučių. Vadinasi, veiklai lieka vos pusvalandis. Be to, mes nemokame daryti kelių darbų vienu metu, vadinasi, vos susikonsultuojame, įsitraukiame į veiklą ir... esame pertraukiami.

Mitai – paneigti, bet gajūs

Mokslininkai teigia, kad tokio reiškinio, kaip kelių darbų darymas vienu metu, apskritai nėra. Tai – vienas gajausių moderniųjų laikų mitų.

Dar vienas plačiai paplitęs mitas yra, kad moterys (mergaitės) geriau daro keletą darbų vienu metu. Kyla natūralus klausimas: ką reiškia geriau, kai mes apskritai to negebame?

Visi, kurie dabar skaitote ir skeptiškai linguojate galvą, atlikite paprastą užduotį: vienu metu galvokite apie du visiškai skirtingus dalykus. Kaip pavyko?

Nukelta į 9 p. >

Kas – Dievo, o kas – ciesaoriaus?

Praėjusią savaitę vykusio Popiežiaus Pranciškaus intronizacija priminė, jog tokiu pačiu vardu vadinami ritualai rengiami ir kai kuriose Lietuvos savivaldybėse bei mokyklose. Nejaugi lietuviška demokratija ir Vatikano teokratija turi panašių bruožų?

Naujas ugdymo metodas?

Jau geras dešimtmetis, kaip Vilniaus r. savivaldybei priklausančios biudžetinės įstaigos Egliškių šv. Jono Bosko vidurinės mokyklos bendruomenė kasmet atnaujina Švenčiausiuočių Jėzaus Kristaus ir Mergelės Marijos širdžių intronizaciją. Savaiame suprantama, jog taip pavadinta procedūra – tai ne popiežiaus

ar patriarcho iškilmingas pasodinimas į sostą (būtent taip intronizacijos sąvoką apibrėžia Tarptautinių žodžių žodynas). Tačiau mokykloje tai svarbus renginys – asmenišką atsidavimo Jėzui Kristui ir Mergelei Marijai aktą 2001-aisiais perskaitė visi mokyklos mokiniai ir mokytojai, o dešimtuosius intronizacijos metinių minėjime mišias aukėjo net 10 kunigų.

Nukelta į 4 p. >

Panevėžys: į mokyklas – centralizuotai

Panevėžio miesto savivaldybės administracija skelbia, kad nuo balandžio 2 d. pradeda mokinių priėmimą į miesto bendrojo ugdymo mokyklas. Centralizuotai – Švietimo skyriaus kabinete – bus priimama ne tik į pirmąsias, bet ir į vienuoliktąsias (III gimnazijų) mokyklų klases.

Į pirmąsias klases pirmumo teise bus priimami vaikai, kurie gyvena (deklaravę gyvenamąją vietą) mokyklai priskirtoje aptarnavimo teritorijoje. Į likusias laisvas vietas galės būti priimami ir mokiniai, gyvenamąją vietą deklaravę kitų miesto mokyklų aptarnavimo teritorijose. Priėmus visus pageidaujančiuosius mokyti iš miesto teritorijos, bus priimami gyvenamąją vietą deklaravusieji Panevėžio rajone ir kitose savivaldybėse. Jei bus neįmanoma patenkinti visų prašymų, mokiniai bus priimami pagal prašymų padavimo datą.

Į katalikiškos krypties Kazimiero Paltaroko gimnaziją ir Alfonso Lipniūno pagrindinę mokyklą, Specialiojo ugdymo centrą, Specialiąją, Kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinę mokyklą mokiniai bus priimami jose pačiose.

Į trečiąsias gimnazijų klases bus priimami mokiniai, turintys patenkinamus visų mokomųjų dalykų I pusmečio arba II trimestro įvertinimus.

Mokiniai, kurie baigia pagrindinio ugdymo programą gimnazijoje ir nori tęsti mokymąsi tos pačios gimnazijos III klasėje, nuo balandžio 2 iki 19 d. prašymus teikia mokyklos direktoriui.

Mokiniai, kurie baigia pagrindinio ugdymo programą pagrindinėse mokyklose, ir gimnazijų II klasių mokiniai, norintys pakeisti mokymosi įstaigą, į III gimnazijų klases bus priimami centralizuotai.

„Į vienuoliktąsias klases pirmumo teise priimami savivaldybės teritorijoje gyvenamąją vietą deklaravę mokiniai ir gyvenamąją vietą kitose savivaldybėse deklaravę, tačiau miesto mokyklose pagrindinio ugdymo programos II dalį baigę vaikai. Į likusias laisvas vietas priimami mokiniai, deklaravę gyvenamąją vietą Panevėžio rajono, kitų savivaldybių teritorijose.

Jeigu norinčiųjų mokyti III gimnazijos klasėje yra daugiau nei laisvų vietų, pirmiausia priimami mokiniai, turintys aukštesnius pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir metinius mokymosi pasiekimų įvertinimus iš lietuvių kalbos, užsienio kalbos (pirmosios), matematikos, istorijos ir pasirinktinai 1 gamtos mokslų (fizikos, chemijos, biologijos), tarptautinių, respublikinių olimpiadų ir konkursų laureatai bei prizininkai“, – informuoja savivaldybės atstovai.

Muzikos olimpiadoje – kauniečių triumfas

Į finalinį Klaipėdos universiteto Menų fakultete vykusį Lietuvos mokinių muzikos olimpiados etapą iš įvairių miestų ir rajonų susirinko 47 gabiausi muzikuojantys moksleiviai. Olimpiadoje jie sprendė muzikinius testus, dainavo, solfedžiavo, atliko savo sukurtus kūrinius.

Olimpiados aukso medalį, I laipsnio diplomą ir specialų prizą už geriausiai išspręstą muzikinį I kategorijos testą laimėjo Kauno „Vyturio“ katalikiškos vidurinės mokyklos mokinys J.Šidlauskas. Sidabro medaliu, II laipsnio diplomu ir specialiuoju prizu už savos kūrybos kūrinių apdovanota tos pačios mokyklos mokinė Ž.Kudirkaitė.

Olimpiadai mokinius rengė būrys mokyklos muzikos mokytojų: N.Franckevičienė, I.Senikienė, R.Burinskienė, T.Balaišis, G.Dzindzilienė, B.Dziadienė.

APKLAUSA

Dauguma – formalūs katalikai

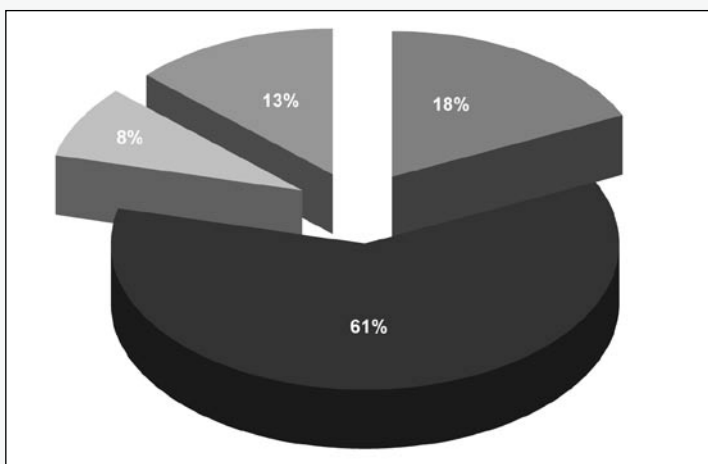
Šiomet pavasaris niekaip nenori ateiti, bet šv. Velykų šventė ateina. Smagus sujudimas laukia šį savaitgalį visų – ir tikinčių, ir nelabai.

Praėjusią savaitę, įkvėpti naujo Popiežiaus išrinkimo ir artėjančių šv. Velykų, internetų (www.dialogas.com) klausėme: „Koks Jūsų santykis su katalikybe?“

Esu giliai tikintis katalikas(-ė), – atsakė 18 proc. balsavusiųjų; nors formaliai esu katalikas(-ė), mano tikėjimas nėra labai karštas ir griežtai katalikiškas, – 61 proc.;

išpažįstu kitą religiją / tikėjimą, – 8 proc.;

esu racionalus(-i) materialistas(-ė), – 13 proc.

Rinktis mokyklą būtų sunkiau

Seimo narys, socialdemokratas B.Pauža siūlo keisti Transporto lengvatų įstatymą taip, kad I–VIII klasių mokiniai būtų nemokamai pavežami tik iki artimiausios mokyklos.

„Projekto rengimą paskatino mokyklų vadovų kreipimasis. Patys mokytojai sako, kad jų atžvilgiu vyksta nedidelis „terorizmas“. Vaikų nebegali nei pabarti, nei pareikalauti. Nes tėvai tuojau pat atšauna, kad vaikus išsiveš į kitą mokyklą. Ir šie dalykai vyksta ne dėl blogų mokytojų, tačiau dėl neklažadų vaikų arba, kartais, tėvų nesupratimo. Vaikų išsilavinimui visada teikiau ir teiksiu prioritetą, tačiau tikrai nemanau, kad iki VIII klasės mokiniams reikėtų ieškoti geresnio ugdymo, kadangi visos mokyklos yra licenci-

juotos, jų programos patikrintos ir nekokybiško ugdymo paprasčiausiai negali būti“, – Seimo nariams aiškino B.Pauža.

Parlamentaras teigė nekvestionuojantis tėvelių pasirinkimo laisvės. Tačiau iš savivaldybių kišenės esą reikėtų kompensuoti tik vaikų kelionę į „racionaliausią, t. y. artimiausią, mokyklą“.

Kaip vieną pagrindinių savo siūlymo tikslų B.Pauža įvardijo kaimo mokyklų išlikimą. Esą vaikų kelionių į kitas mokyklas kompensavimo apribojimas padėtų iš-

laikyti vargiai galus suduriančias provincijos ugdymo įstaigas.

„Yra tokie pavyzdžiai, kad keturių vaikų į vieną kaimą šiandien atvažiuoja trys autobusai. Na, negali būti šitaip toliau“, – sakė B.Pauža.

Nors parlamentaro siūlymas sulaukė daug opozicijos kritikos, pirmąjį barjerą Seime B.Paužos siūlymas įveikė. Po pateikimo Transporto lengvatų įstatymo pataisoms pritarė 53 Seimo nariai, susilaikė 11, o balsavusių prieš nebuvo. Toliau šiuo parlamentaro siūlymu užsiims Seimo komitetai.

Nesirūpins vaiku – negaus pašalpos

Antradienį (03 26) opozicinės Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos Seime posėdyje dalyvavęs švietimo ir mokslo ministras D.Pavalkis teigė, jog vaikų mokslu nesirūpinančius tėvus būtų galima drausminti „per pašalpas ir lengvatas“. „Žmonės greičiausiai supranta, kad vaikus reikia vesti į mokyklą, kai jie negauna kažkokių pinigų. Ir aš manau, kad toks skatinimo metodas turėtų būti naudojamas. Kaip jis konkrečiai veiks, kokią konkrečią formą įgis, aš negaliu dabar pasakyti, bet apie tai galvojama“, – žurnalistams po posėdžio sakė D.Pavalkis.

Jis taip pat sakė, jog probleminių šeimų vaikus būtų galima apgyvendinti prie mokyklų išlikusiuose bendrabučiuose, jei sąlygos ten būtų geresnės nei šeimoje. Pasak ministro, galbūt vėl reikia grįžti prie internatinio mokymo. „Yra pakankamai mokyklų su internatiniais bendrabučiais, kur tam vaikui gyvenimo sąlygos būtų, ko gero, geresnės nei kai kuriuose namuose“, – kalbėjo ministras.

Parlamentarė V.V.Margevičienė frakcijos posėdyje tvirtino, jog Lietuvoje mokyklos nelanko per 13 tūkst. vaikų.

Kaip keisis mokinio krepšelis?

Praėjusį trečiadienį (03 20) Švietimo ir mokslo ministerijoje (ŠMM) į pirmą posėdį buvo susirinkusi darbo grupė, turinti pateikti ministrui pasiūlymus dėl bendrojo ugdymo mokyklų finansavimo tvarkos koregavimo.

Vyriausybė savo programoje yra numačiusi „nuosekliai atsisakyti laisvosios rinkos principais pagrįsto mokinio krepšelio finansavimo principo, sudaryti savivaldybėms daugiau galimybių laisviau disponuoti mokinio krepšelio lėšomis ir panaudoti sutaupytas lėšas kitoms švietimo reikmėms“. Kartu planuojama tobulinti lėšų skyrimo mokykloms metodiką, kad būtų išsaugomos mokyklos kaimo vietovėse bei suteikta daugiau galių ir laisvės pačioms mokykloms, mokyklų bendruomenėms.

Pirmajame posėdyje ŠMM Ekonomikos departamento direktorė E.Radėnienė supažindino dar-

bo grupės narius su kryptimis, kuriomis ministerija planuoja tobulinti finansavimo tvarką.

Pasak valdininkės, reikėtų teisės aktų pataisų, kad, mažėjant mokinių skaičiui, būtų atsižvelgiama į klasių komplektų skaičiaus kitimą ir lėšų poreikį pedagoginių darbuotojų išeitinėms ir kitoms su darbo santykiais susijusioms išmokoms. Daug diskusijų keliančiai problemai – kur nukreipti nepanaudotas mokinio krepšelio (MK) lėšas, ŠMM mato tris galimas alternatyvas: pirma, jas panaudoti ugdymo reikmėms; antra, jas naudoti švietimo reikmėms (t. y. ir ugdymui, ir aplinkai); trečia, grąžinti pinigus į valstybės biudžetą.

Didžiausia yra vadinamųjų „laiptų“ problema, kai, mokyklos mokinių skaičiui pakitus vos vienu mokiniu, mokykla patenka į kitą kategoriją, kur taikomi kiti koeficientai, ir smarkiai pakinta jos fi-

nansavimas. Reikėtų peržiūrėti ir sutartinių mokinių apskaičiavimo koeficientus, tačiau tai gali pareikalauti papildomų asignavimų.

Darbo grupė turėtų svarstyti ir nuostatų, susijusių su neformaliojo vaikų švietimo finansavimu, tikslingumą, nes iš ES paramos lėšų keturioje savivaldybėse vykdomas specialus projektas, susijęs su neformaliojo švietimo krepšelio diegimu, todėl MK metodika buvo papildyta specialiomis nuostatomis. Ateityje reikėtų apsispręsti dėl šių nuostatų tikslingumo pasibaigus projektui. Nors yra žadama mokykloms suteikti daugiau savarankiškumo, bus keliamas ir MK lėšų panaudojimo konkrečioms mokymo reikmėms apribojimų tikslingumas.

Šioms problemoms spręsti darbo grupė turi laiko iki birželio 1 d., nes pakeitimai turi tapti teisės aktais iki pradedant ruošti 2014 m. valstybės biudžetą.

Šiauliuose – pradinių mokyklų saulėlydis

Jei šiandien (03 28) posėdžiaujanti Šiaulių miesto savivaldybės taryba nuspręs patvirtinti Švietimo skyriaus parengtus mokyklų tinklo pertvarkos projektus, Centro pradinė mokykla bus prijungta prie Vinco Kudirkos progimnazijos, „Saulės“ pradinė – prie „Romuvos“ progimnazijos, o Lieporių pradinė – prie Gegužių progimnazijos.

Po tokių sprendimų Šiauliuose nebeliks pradinių mokyklų.

„Mums nepriimtinas savivaldybės noras spręsti miesto biudžeto problemas švietimo įstaigų sąskaita, mokyklų tinklo pertvarką rengti paskubomis, neatsižvelgiant į Šiaulių miesto bendruomenės poreikius, interesus. Tėvai, atvesdami vaikus į pradinę mokyklą, parodo, kad tokio tipo mokykla jiems reikalinga, atitinka jų reikalavimus ir poreikius“, – teigia septynerius metus už išlikimą kovojančios Centro pradinės mokyklos profesinės sąjungos pirmininko pavaduotoja K.Vaitiekūnienė.

Vakar (03 27) prie Šiaulių miesto savivaldybės vyko mitingas, kuriuo buvo siekiama paveikti valdančiąją koaliciją, kad ji atsisakytų savo ketinimų.

Kaip keisis lietuvių kalbos pagrindinio ugdymo programa?

Į „Dialogą“ kreipėsi lietuvių kalbos mokytoja su prašymu nušviesti naujų pagrindinio ugdymo programų rengimo padėtį.

„Vis pasiekia gandai, kad rengiamos pagrindinio ugdymo naujos programos. Tai yra keista, nes tos, pagal kurias dabar dirbame, priimtos tik prieš trejus, rodos, metus. Daug laiko ir pinigų investuota, kad būtų įmanoma pagal jas dirbti (leisti vadovėliai, metodinės priemonės, ieškota privalomos perskaityti literatūros sąrašė esančių kūrinių ir t. t., apie seminarus, kuriuose mokytojai buvo mokomi pagal jas dirbti, jau nekalbu), ir vėl viskas iš naujo. Suprantu, kad turime mokytis visą gyvenimą, bet tokie tempai ir tokios sąnaudos... Be to, sako, kad tos naujos programos rengėjų grupėje nėra nė vieno mokytojo praktiko, kuris dirbtų 5–8 klasėse.

Gal „Dialogas“ kažkaip galėtų patvirtinti ar paneigti tuos gandus. Manau, daug kam tai būtų įdomi naujiena. Bet gal aš klystu. Irma“

Su prašymu nušviesti padėtį minėtu klausimu ir apmažinti terpę gandams daugintis „Dialogas“ kreipėsi į Švietimo ir mokslo ministeriją (ŠMM).

Į „Dialogą“ klausimus atsako ŠMM Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyriaus vyriausioji specialistė **Nida PODERIENĖ**.

1. Kada baigiasi dabartinės lietuvių kalbos pagrindinio ugdymo bendrosios programos (PUBP) galiojimo laikas?

Šiuo metu mokyklos dirba pagal prieš penkerius metus patvirtintas pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrąsias programas, kurios pakeitė patvirtintąsias 2003-aisiais. Patvirtinus programas, jos įgyvendinamos nuosekliai, užtikrinant mokymosi tęstinumą besimokiusiems pagal ankstesnes programas.

Lituanistų seminaruose, olimpiadose, susitikimuose su metodinių būrelių pirmininkais, vadovėlių autoriais, mokytojais jau kalbėta apie lietuvių kalbos pradinio ir pagrindinio ugdymo programų atnaujinimą, pristatant svarbiausius atnaujinimo principus: įtvirtinti sisteminių kalbos mokymą, sukonkretinti pasiekimų lygius, siejant su tarptautinių skaitymo gebėjimų tyrimų (PIRLS ir PISA) pasiekimų lygmenų aprašais.

Programos atnaujinamos dėl dviejų esminių priežasčių: 1) siekiant pagerinti bendrojo raštingumo (skaitymo ir rašymo) pasiekimus, keliami aukštesni reikalavimai raštingumo ugdymui; 2) vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos mokiniai – tiek mokyklų lietuvių, tiek tautinių mažumų mokomomis kalbomis – turi mokytis pagal ben-

dras pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas.

Dar pereitų metų antroje pusėje Ugdymo plėtotės centrui pavesta parengti atnaujintų lietuvių kalbos pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrųjų programų projektus, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo programos projektą ir rašomųjų darbų vertinimo aprašus 1–10 klasėms ugdymo procesui. Šiuo metu parengti atnaujintų pradinio ir pagrindinio ugdymo programų projektai, rašomųjų darbų vertinimo ugdymo procese aprašai, kurie tikslinami ir rugsejo mėn. bus paskelbti aptarti.

Rudenį numatyti programų projektų aptarimai, svarstymai regionuose, lituanistų nuotolinio mokymosi aplinkoje, su asociacijomis, aukštosiomis mokyklomis, visomis suinteresuotomis institucijomis ir visuomenės grupėmis.

2. Kokios kvalifikacijos specialistai rengia naują lietuvių kalbos PUBP?

Pradinio ir pagrindinio ugdymo programos apima dešimt mokymosi metų, ugdymo programas sudaro du dalykai – kalba ir literatūra, atnaujintos programos bus bendros visoms Lietuvos mokykloms. Programas rengė devyniolika specialistų: pradinį klasių mokytojai ekspertai bei pradinio ugdymo di-

■ N.Poderienė

„Dialogo“ archyvo nuotr.

daktikos specialistai, lituanistai mokytojai ekspertai ir metodininkai, dirbantys mokyklose lietuvių ir tautinės mažumos mokomąja kalba 1–10 klasėse, mokslininkai literatai, kalbininkai, lietuvių kalbos ugdymo daktikos specialistai iš LLTI, VU, LEU.

3. Kokios pagrindinės naujovės numatomos? Ar programa planuojama keisti iš esmės?

Programų struktūra, didelė turinio dalis išliks ta pati, kuri yra 2008 m. patvirtintose programose.

Kas nauja?

1. Pradinio ir pagrindinio ugdymo programose pabrėžiamas kalbos sistemos mokymosi aspektas. Numatoma stiprinti kalbos sistemos supratimo ir funkcinio raštingumo gebėjimus, konkrečiai apibrėžti numatomus funkcinio raštingumo gebėjimų pasiekimus, įvardijant, ką konkrečiai mokiniai turi mokėti.

2. Aukštesni reikalavimai keliami pagrindinio ir aukštesnio lygmens rašymo ir skaitymo gebėjimams, skaitymo gebėjimus siejant ir su PIRLS bei PISA pasieki-

mų, pagrįstų kokybiniais skirtumais, lygmenimis.

3. Atnaujintas literatūros ugdymo turinys, sumažinant kai kuriose klasėse privalomą apimtį (pavyzdžiui, dabar 9–10 klasėse privalomi 42 autoriai, kai 11–12 klasėse besimokant išplėstiniu kursu analizuojami 32). 9–10 klasėse daugiau bus skiriama laiko Antikos, tautosakos, Biblijos, Viduramžių ir šiuolaikinės literatūros nagrinėjimui.

4. Literatūros turinys formuojamas taip, kad ugdytų kultūrinę savimonę ir meninį skonį.

5. Pradinio ugdymo programoje pateikiamas privalomų kūrinių sąrašas.

Lietuvių kalbos ir literatūros pagrindiniai dėdai pradinio ir pagrindinio ugdymo centruose. Tęsiant metodinę paramą vidurinio ugdymo programos įgyvendinimui, daugiausia priemonių numatyta lietuvių kalbos bendrojo raštingumo stiprinimui pradinio ir pagrindinio ugdymo centruose: numatyta parengti užduočių kompleksus ugdymo procesui, tikslines kvalifikacijos tobulinimo programas, siūlomas raštingumo patikrinimas po 8 klases ir kt.

EGZAMINAI

ŠMM: kitąmet įskaitų vykdymui siūlysime 3 dienas

Lietuvos abiturientai šią savaitę, pavasario atostogų metu, laikė kalbėjimo įskaitas. Viena jų – privaloma – lietuvių kalbos ir literatūros.

Šios įskaitos organizavimo probleminius aspektus savo straipsnyje „Slaptos dokumentų metamorfozės“ („D.“, Nr. 11) išdėstė LKLMS valdybos narė mokytoja ekspertė Regina Dilienė. Pedagogė, be kita ko, suformulavo atsakingiesiems du konkrečius klausimus.

• **Ar turi teisę moksleivis ir jo mokytojas įskaitą vykdyti pagal tuos dokumentus, su kuriais jis buvo supažindintas, kaip reikalaujama, prieš 3 mėnesius?**

• **Jei ne, – ką daryti su mokinių parašais ir kada turi įvykti supažindinimas su tikrąja įskaitos programa bei Vykdyto instrukcija? Kaip visa tai turi būti fiksuojama?**

Šiuos klausimus „Dialogas“ pateikė Nacionaliniam

egzaminų centrui (NEC) bei Švietimo ir mokslo ministerijai (ŠMM).

NEC atsakymą paskelbė praeitame numeryje kartu su lituanistų bendruomenės atstovų komentarais. Apibendrintai galima konstatuoti, jog, lituanistų nuomone, NEC atsakė ne į tai, ko buvo klausas: „...klausėme apie moksleivio ir mokytojo teises, o ne vykdymą ar vertinimą!“

Atsakė lituanistams ir Švietimo ir mokslo ministerijos (ŠMM) Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyriaus vyriausioji specialistė Nida Poderienė. Atsižvelgdami į tai, kad jau šaukštai po pietų – įskaita įvyko, ŠMM pareigūnės atsakymo pirmosios dalies (ji – apie įskaitos temas, kalbėjimo laiką ir kitas detales) nebeskelbsime – kartotis (žr. NEC atsakymus) ir dar po laiko nėra prasmės.

Paskelbsime tik antrąją – mūsų manymu, kiek aktualesnę – ŠMM specialistės **Nidos PODERIENĖS** atsakymo dalį.

Įskaitos organizavimas:

Švietimo ir mokslo ministro įsakymu patvirtintame kalbų įskaitų ir brandos egzaminų tvarkaraštyje lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos vykdymui numatytos 2 dienos.

Dar rudenį per duomenų perdavimo sistemą Keltas mokykloms buvo pateiktas įskaitų ir brandos egzaminų tvarkaraščio projektas, bet, mūsų žiniomis, pasiūlymų lietuvių kalbos ir literatūros įskaitai numatyti ne 2, o 3 dienas Nacionaliniam egzaminų centrui nebuvo pateikta.

Kad įskaitos vykdymo diena būtų trumpesnė, kitais metais siūlysime įskaitų vykdymą numatyti tris dienas.

Mokytojų darbas skaičiuojamas kontaktinėmis valandomis per savaitę. Jeigu įskaitą vykdytų mokytojas dirba daugiau, mokyklos vadovas turi galimybių kompensuoti jam skirdamas laisvą dieną (ar kelias dienas), atsižvelgdamas į tai, kiek mokytojas dirbo įskaitos metu.

„Dialogo“ inf.

Kas – Dievo, o kas – ciesačiaus?

► Atkelta iš 1 p.

Ką šios apeigos reiškia mokyklos bendruomenei? Vieni jas laiko įsipareigojimu ir pasižadėjimu vadovautis Dievo įsakymais, kovoti su nuodėmėmis, ginti tiesą ir stropiai vykdyti savo pareigas, antri – prašymu, kad Dievas rūpintųsi mokykla, mokiniais, mokytojais ir kitais darbuotojais, tretį – padėka už begalinį gailestingumą, kuriuo jie jaučiasi nuolat apdovanojami. Dar kiti prisipažįsta apie intronizaciją nieko nežinančios arba apie ją kalbėti atsisako.

Ginasi nuo pasaulietiško blogio

Egliškių šv. Jono Bosko vidurinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui, tikybos vyresnioji mokytoja Janina Mozol „Dialogui“ sako, jog intronizacijos aktas mokykloje yra ne materialus, o dvasinis dalykas. „Juk materialame pasaulyje nuo to niekas nesikeičia – prezidentas ar prezidentė šaliai kaip vadovavo, taip ir vadovauja, – aiškina J.Mozol. – Intronizacija – tai dvasinis išgyvenimas.“ Jį interpretuoti, anot direktoriaus pavaduotojos, galima ir taip, kad į savo širdžių sostus mokyklos bendruomenės nariai iškilmingai pasodina Jėzų Kristų ir Mergelę Mariją.

J.Mozol „Dialogui“ teigia, jog intronizacijos aktą mokykloje paskatino ir palaiko bendruomenės noras apsisaugoti nuo pasaulio blogio. „Kuo labiau linkstame į Dievą, tuo labiau tolstame nuo piktosios dvasios“, – tikina mokyklos administracijos atstovė. Ji pažymi, kad visa tai yra dvasiniai ir tikinčiam žmogui suprantami bei priimtini dalykai.

Uždavinius kelia šventojo vardas

Prieš porą metų Vilniaus r. tarybos patvirtinti Egliškių šv. Jono Bosko vidurinės mokyklos nuostatai yra ne dvasinis, o labai materialus dalykas. Šių nuostatų 15.4 punktą teigia, jog mokyklos uždavinys – ne tik puoselėti mokinių iniciatyvumą, savarankiškumą, nusiteikimą imtis atsakomybės, bet ir jų tikėjimą Dievu.

Pasak J.Mozol, toks punktas į mokyklos nuostatus buvo įrašytas, kai ugdymo įstaiga gavo šventojo Jono Bosko vardą. „Tokio vardo suteikimas mums buvo svarbus, todėl mokyklos taryba ir nusprendė, kad uždavinį puoselėti tikėjimą Dievu reikia įtraukti į mokyklos nuostatus, – tikina direktoriaus pavaduotoja. – Jei turėtume kokio poeto ar rašytojo vardą, tai tokio punkto mokyklos nuostatuose, manau, nebūtų.“

J.Mozol „Dialogą“ patikino, jog mokyklos nuostatai niekam dar neužkliuvo. „Suprantu, kad mūsų mokykla yra ne privati, ne konfesinė ir net, vertinant formaliai, ne katalikiška ugdymo įstaiga. Tačiau mums atrodo, kad tokie mokyklos nuostatai niekam nekenkia ir įstatymams neprieštarauja“, – teigia direktoriaus pavaduotoja. Pasak jos, apie tai liudija ir realybė – pretenzijų dėl mokyklos nuostatų dar niekas nepareiškė. „Žinoma, laikai keičias, todėl gali būti ir kitaip, – sako J.Mozol. – Tačiau dabar yra, kaip yra.“

Nuostatai savivaldybėje neužkliuvo

Kodėl mokyklos nuostatai „neužkliuvo“ juos patvirtinusiai Vilniaus r. savivaldybės tarybai – jokia paslaptis. Prieš keletą metų pati taryba priėmė sprendimą „Dėl Kristaus Karaliaus Intronizacijos Akto Vilniaus rajone“. Merės Marijos Rekst pasirašytas sprendimas byloja: „Vilniaus rajono savi-

valdybės taryba, atsižvelgdama į 2009 m. švenčiamą Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečio Jubiliejų, gavusi bažnytinės hierarchijos pritarimą, prisimindama mūsų protėvių tikėjimo tiesas, krikščioniškas vertybes bei mūsų rajono tradicijas, nusprendžia: 1. Paskelbti Kristaus Karaliaus Intronizacijos Aktą Vilniaus rajone. 2. Kviečiame kitų savivaldybių Tarybas paskelbti Kristaus Karaliaus Intronizacijos Aktą.“

Prisimintinas ir nuolat rinkimus į šio rajono tarybą laiminčios, o dabar ir valdančiosios Seimo daugumos veikloje dalyvaujančios Lietuvos lenkų rinkimų akcijos politikų neseną pasiūlymas Švietimo įstatymą pataisyti taip, kad pradinio ir pagrindinio ugdymo programas vykdančiose valstybinėse ir savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklose tikybos mokymas būtų privalomas. Nors vadovaudamiesi Konstitucinio Teismo išaiškinimu, Seimo Teisės departamento specialistai mano, kad toks teisinis reglamentavimas prieštarauja Konstitucijai, Lietuvos parlamentas šiuo klausimu dar nepasisakė.

E.Kūris: mūsų valstybė pasaulietinė

Vis dėlto negalima teigti, kad savivaldybių valdžios ir jos įstaigų skelbiami intronizacijos aktai niekam neklūva. Pasak Vilniaus universiteto profesoriaus Egidijaus Kūrio, intronizacijos aktai mūsų savivaldos praktikoje – precedento neturintis demaršas. Savaitraštyje „Veidas“ buvęs Konstitucinio Teismo pirmininkas yra pareiškęs, jog teisės požiūriu tokie sprendimai – nesupratimas. „Kai viešosios valdžios institucija leidžia vieną, ypač dominuojančią, bažnyčią ar religinę bendriją proteguojančius teisės aktus, išnyksta pasaulietinei valstybei būdingas pagarbus atstumas tarp valstybės ir bažnyčios. O mūsų valstybė pasaulietinė. Tolerantiška visoms įstatymui ir dorai neprieštaraujančioms religijoms ir nereliginėms pasaulėžiūroms. Ne ateistinė, bet ir ne teokratinė“, – teigia E.Kūris. Pasak teisininko, Jėzus skyrė žemiškąją ir Dangaus karalystes. Į pirmąją nepretendavo, nenorėjo būti vadinamas žydų – pasaulietiniu! – karaliumi.

„Nenorėjo karaliauti Izraelyje – karaliaus Vilniaus rajone. Ot karalystė – juokingesnės nesugalvos“, – teigia teisės profesorius.

Kita vertus, juokų čia nedaug, pripažįsta E.Kūris, „nes Kristaus karalystė ne iš šio pasaulio, o Vilniaus rajonas – pasaulietinis konstruktas“. Pasak profesoriaus, katalikiškos valstybinės santvarkos Vilniaus rajone negali būti vien dėl to, kad pagal Konstituciją mūsų valstybė ne tik pasaulietinė, bet ir nedalijama į jokių valstybinių darinių.

G.Šarkanas:

galimas valstybės perversmas

Politikos mokslų magistras Giedrius Šarkanas mano, jog savivaldybių paskelbti Kristaus Karaliaus intronizacijos aktai kelia grėsmę Lietuvos saugumui, nes gali pažeisti valstybės nepriklausomybę, teritorinį vientisumą bei suverenitetą. Į Generalinę prokuratūrą dėl savivaldybėse priimtų aktų kreipėsi ir ikiteisminį tyrimą dėl galimo valstybės perversmo prašęs pradėti G.Šarkanas gavo prokuroro atsakymą, jog „vadovaujantis šiuo aktu ar jį įgyvendinant nebuvo priimti daugiau jokie poįstatyminiai aktai. Todėl darytina išvada, kad aktas buvo priimtas kaip simbolinis prašymas Dievui, kuriuo nebuvo siekia-

ma valstybės perversmo ar kitų tikslų, priešingų Lietuvos Respublikos įstatymams ar Konstitucijai“. Vadovaudamasis tokiais argumentais prokuroras G.Šarkano prašymą atmetė.

Panašu, kad vertindamos savivaldybėse ir mokyklose skelbiamus intronizacijos aktus panašiais argumentais vadovaujasi ir kitos Lietuvos valdžios institucijos.

Tačiau kas galėtų paneigti, jog Egliškių šv. Jono Bosko vidurinės mokyklos nuostatus, kurie teigia, jog mokyklos uždavinys – puoselėti tikėjimą Dievu, Vilniaus r. savivaldybė patvirtino vadovaudamasi ne Lietuvos Konstitucija ir įstatymais, o jos pačios paskelbtu Kristaus Karaliaus intronizacijos aktu?

A.Burneikienė:

yra diskriminacijos galimybė

„Kaip vertinti Egliškių šv. Jono Bosko vidurinės mokyklos nuostatus? Ar nepažeidžia jie mokykloje besimokančių vaikų teisių? – paklausė „Dialogas“ vaiko teisių apsaugos kontrolierę pavaduojančią lygių galimybių kontrolierę Aušrinę Burneikienę.

Pasak pareigūnės, valstybinės ir savivaldybės institucijos, švietimo įstaigos yra pasaulietinės, pasaulėžiūros ir religijos požiūriu neutralios. Valstybinės ir savivaldybės švietimo įstaigos turi būti tolerantiškos, atviros ir prieinamos visų tikybų vaikams, taip pat ir netikintiems. Bet kurioje švietimo ir (ar) kito profilio įstaigoje turi būti gerbiamos vaiko teisės ir teisėti interesai be jokios diskriminacijos. Priešingu atveju ugdymo įstaigos veikla gali neatitikti Konstitucinio Teismo nurodytų pasaulietiško požiūrio ir pasaulietiškos mokyklos bruožų.

„Atsižvelgus į tai, kas paminėta, galima daryti prielaidą, jog tokio mokyklos uždavinio – „puoselėti tikėjimą Dievu“ – deklaravimas ir realių priemonių tam uždaviniui pasiekti įgyvendinimas gali sudaryti sąlygas vaiko diskriminavimui dėl jo pažiūrų, įsitikinimų ir pan. Manytina, kad prioriteto teikimas vienai kuriai nors religinei bendrijai gali paneigti pasaulietinio ugdymo turinio prezumpciją bei sudaryti sąlygas vaiko teisės laisvai pasirinkti religiją ar jos nepasirinkti pažeidimui“, – teigia A.Burneikienė.

Pasak pareigūnės, savivaldybių administracinę priežiūrą atlieka, – tai yra prižiūri, ar savivaldybės laikosi Konstitucijos ir įstatymų, ar vykdo Vyriausybės sprendimus, – Vyriausybės skiriami Vyriausybės atstovai. Jie turi teisę savivaldybės teisės aktus siūlyti panaikinti arba pakeisti, kreiptis į teismą.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierę pavaduojanti A.Burneikienė „Dialogą“ informavo, kad dėl Vilniaus r. Egliškių šv. Jono Bosko vidurinės mokyklos nuostatų įvertinimo raštu kreipėsi į Vyriausybės atstovą Vilniaus apskrityje ir į Vilniaus r. savivaldybę.

Vytautas STRAZDAS,

„Dialogo“ apžvalgininkas

Privalomą tikybos mokymą siūliusieji prisipažįsta klydę

Praejusį ketvirtadienį (03 21) vykusioje spaudos konferencijoje Lietuvos lenkų rinkimų akcijos (LLRA) pirmininkas Valdemaras Tomaševskis pažymėjo, kad jo vadovaujamos partijos frakcijos Seime atstovai, siūlydami įstatymo pataisą dėl privalomo tikybos mokymo bendrojo lavinimo mokyklose, padarė klaidą. LLRA, kaip teigė jos vadovas, iš tikrųjų norėjo siūlyti privalomą religijos mokymą.

„Problema daugiau techninė, tam tikra techninė klaida, sąvoka netinkamai panaudota. Esmė buvo religijos privalomas mokymas, ne tikybos. Tai yra skirtingos sąvokos lietuvių kalba, kitomis kalbomis, ir lenkų, sąvokos yra vienodos. Mūsų parlamentariai padarys tam tikrus pakeitimus ir bus užregistruotas projektas apie privalomą religijos mokymą mokyklose. Religija yra labai plati sąvoka, ten bus mokoma ne tik apie krikščioniškas religijas, kurios dominuoja Lietuvoje, bet ir kitų religijų, ypač monoteistinių, judaizmo, islamo, pagrindai“, – sakė V.Tomaševskis.

Seimo posėdžių sekretoriato LLRA frakcijos nariai buvo įregistravę Švietimo įstatymo pataisą, kuria siūlė, kad tikybos dalykas būtų privalomas pradinio ir pagrindinio ugdymo programas vykdančiose mokyklose. Šį projektą Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas įvertino kaip prieštaraujantį Konstitucijai. Konstitucija numato, kad „minties, tikėjimo ir sąžinės laisvė yra nevaržoma“, o „valstybinės ir savivaldybių mokymo ir auklėjimo įstaigos yra pasaulietinės“. Konstitucijoje taip pat pabrėžiama, kad tėvai ir globėjai nevaržomi rūpintis vaikų ir globotinių religiniu ir doroviniu auklėjimu pagal savo įsitikinimus, o tikybos mokoma tėvų pageidavimu. „Niekas negali kito asmens versti nei būti verčiamas pasirinkti, ar išpažinti kurią nors religiją arba tikėjimą“, – skelbia Konstitucijos 26 straipsnis.

„Dialogo“ inf.

Dar viena kaita dėl kaitos

Evaldas BAKONIS

Nacionalinio egzaminų centro neegzistuojančio direktoriaus egzistuojantis pavaduotojas dr. Pranas Gudynas „Dialoge“ (2013, Nr. 12) paskelbė užsakomąjį straipsnį „Egzaminų naujovė – kriterinis vertinimas“. Iš pradžių nuostabą sukėlė tai, jog straipsnis – užsakomasis. Už reklamą „Dialoge“ paprastai susimoka vadovėlius leidžiančios leidyklos, mokytojų profesinės sąjungos. Koks tikslas mokėti už tai, kas aktualu mokytojams, mokiniams, šiaip laikraščio skaitytojams?

Straipsnio autorių pažįstu bene dvidešimt metų, laikau jį vienu iš šviesiausių švietimo sistemos darbuotoju, tačiau... netikiu tuo, ką dabar perskaičiau.

Kiek pasiekimų lygių?

P.Gudynas teigia, jog egzistuoja trys skirtingi pasiekimų lygiai: „Kriterinis VBE vertinimas suprantamas kaip trijų kriterinių vertinimo ribų išskyrimas mokinių pasiekimų matavimo skalėse. Šių kriterinių ribų paskirtis – kuo tiksliau atskirti trijų kokybiškai skirtingų pasiekimų lygių mokinius.“

Kaip buvęs istorikas, bandau rasti pirminius šaltinius, kurie įrodytų, pagrįstų tokį teiginį. Iš pradžių pasiseka. NEC svetainėje randu *Istorijos brandos egzamino mokinių pasiekimų lygių aprašą*, kuriame aprašyti trys mokinių pasiekimų lygiai – patenkinamas, pagrindinis ir aukštesnysis. Bet kitas ten pat surastas šaltinis – *Brėžinys schematiškai iliustruojantis ryšį tarp mokinio surinktų VBE užduoties taškų procentinės dalies ir egzamino įvertinimo balais* rodo ką kita. Šalia trijų pasiekimų lygių atsiranda ketvirtas, pavadintas „Įvertinimas „puikiai““.

Klausimas: kaip galima vertinti „puikiai“, jei tokio pasiekimų lygio aprašo joks kitas dokumentas nepateikia, kriterijų ar aprašo šiam lygiui išskirti nėra?

Ar tikrai rytojus bus šviesus?

Utopiškai atrodo nepagrįstos svajonės apie ateitį. Pavyzdžiui, manęs neįtikina tokia straipsnio autoriaus prognozė: „Ateityje, tobulinant VBE kriterinį vertinimą, mokinių skirstymas pagal pasiekimų lygius turėtų mažai priklausyti tiek nuo egzamino vykdymo metų, tiek nuo egzaminuojamo dalyko.“

Kaip aš suprantu tai, ką perskaičiau? Ateityje nereikia tobulinti egzamino užduočių rengimo metodikos, nereikia užtikrinti užduočių kokybės, kad nustotų veikti vadinamasis „švytuoklės“ principas (lengva – sunku – lengva – sunku). Reikia tik tobulinti patį vertinimo mechanizmą, kad vertinimą galima būtų „pritempti“ prie gautų rezultatų.

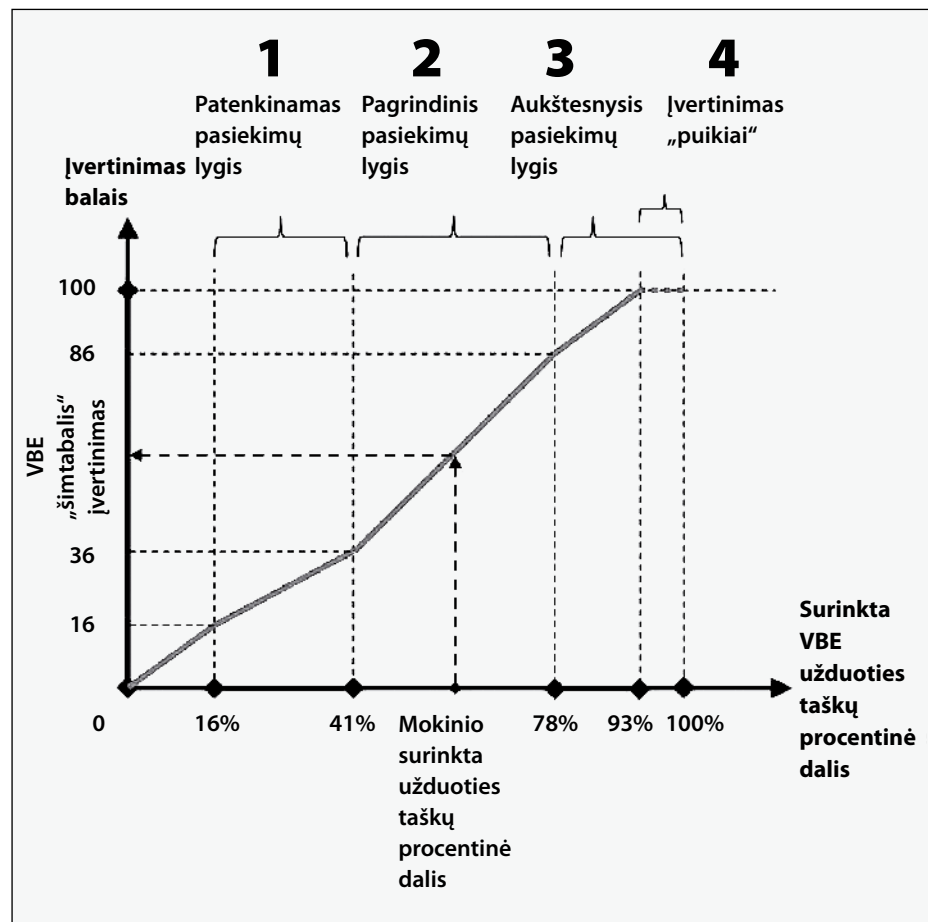
Dar keisčiau atrodo siekis suniveliuoti dalykus. Jei, tarkim, vienais metais chemiją ir biologiją laikys labai motyvuoti abiturientai, o istoriją – „kas papuola“, tai rezultatai aiškiai skisis. Pagal straipsnio autorių tie rezultatai bus tikslinami: „Tikslinimas paveiks visus tais metais egzaminą laikiusius mokinius, kad jų įvertinimai būtų „teisingi“ lyginant juos su kitų dalykų VBE laikiusiais mokiniams ar to paties dalyko VBE ankstesniais metais laikiusiais mokiniams.“ Kyla klausimas, kas po tokių tikslinimų atsitiks, – nukentės stebuklingus rezultatus parodę motyvuoti būsimieji medikai (chemija, biologija) ar bus nepagrįstai pamalontinti neturintys aiškesnės motyvacijos ir pasirinkę kaip lengvą istorijos egzaminą abiturientai?

Ar automobilio judėjimo greitis priklauso nuo jo spalvos?

Jei „Formulėje 1“ raudonus ferarius perdažytume juoda spalva, ar padidėtų jų važiavimo greitis? Jei palygintume praeitų metų istorijos egzamino rezultatų atskirų užduočių statistinių duomenų formą su būsimų egzaminų rezultatų statistinių duomenų, ar pamatytume kokį nors realų skirtumą? Mano galva, ne. Matytume tą patį: kiek procentų mokinių rinkosi teisingus atsakymus, o kiek – šaudė pro šalį. Arba kuri dalis abiturientų pateikė pilnus, išsamius atsakymus, kuri – atsakė paviršutiniškai, o kuri – visai nieko neatsakė. Ar kriterinio vertinimo sistemos įvedimas kaip nors pakeis šiuos duomenis?

Teoriškai kaip ir aišku, kad kriterinis vertinimas turėtų liudyti pasiekimų lygio dinamiką. Bet... Pradėkim nuo tokios smulkmenos, kad istorijos išsilavinimo standartų, su kuriais galima būtų palyginti pasiekimus (o tai yra svarbiausias kriterinio vertinimo požymis), tiesiog nėra. Manau, kad istorijos brandos egzamino programa ar greitosiomis sukurptas *Istorijos brandos egzamino mokinių pasiekimų lygių aprašas* galėtų pretenduoti nebent į standartų parodiją. Todėl standartų vaidmenį vaidins tik šimtabalės sistemos iš anksto nustatytos keturios ribos, kurios yra tiesiog mechaninė surinktų taškų suma.

NEC kiekvienais metais pateikiamos egzamino rezultatų statistinės analizės rodo, kad visą laiką būta duomenų, kiek kuris abiturientas surinko taškų. Todėl, kiek APSKRITAI abiturientų surinko 5, 10, 55 ar 99 taškus iš 100, galima buvo sužinoti kiekvienais metais. Švietimo administratoriams, mokslininkams galimybės padaryti išvadas buvo visada. Dabar nieko naujo ir nesiūloma. Net patys mokiniai žinojo savo lygį pateiktos užduoties kontekste. Bent pernai kiekvienas abiturientas ASMENIŠKAI žinojo ne tik aplenktų abiturientų kiekį, bet ir konkrečią surinktą taškų sumą. Ar tokios informacijos neužteko? Ar visos

šios kaitos reikėjo tik todėl, kad galėtume nubrėžti keletą papildomų brūkšnių bendrų rezultatų diagramoje?

Ką duos tas pateikimas į vieną ar kitą pasiekimų lygių pakopą praktiškai? Universitetai tikriausiai nesuteiks papildomų balų už patekimą į vieną ar kitą grupę? O teoriškai? Ar skirtingų metų egzaminų mokinių surinktų taškų kreivės gali parodyti nors kokią tendenciją? Ar mokinių rezultatai 2011 metais (istorijos surinktų taškų vidurkis – 47,88) lyginant su 2007 metais (vidurkis – 39,02) pagerėjo? Bet kuris istorijos mokytojas nusišypsotų dėl tokios išvados. Tiesiog 2007 metais pasitaikė daugiau beprotiškai sunkių ir programos apimtis viršijančių užduočių. O 2011 metais istorijos egzaminas kitų metų kontekste buvo santykinai lengvas. Tai ir būtų viintelė teisinga išvada. Norint ką nors pasakyti apie MOKINIŲ pasiekimų kaitą, reikėtų duoti labai panašias, beveik identiškas užduotis. Arba įdiegti gerai jau pažįstamus standartizuoto vertinimo principus. Tačiau ar kils kam nors noras išbandyti egzamino užduotis prieš jas pateikiant kaip tikras?

Mano galva, P.Gudyno teiginys, jog „...ligi šiol, remiantis VBE norminio vertinimo informacija, buvo labai sunku atsakyti į klausimą, gerėja ar blogėja mūsų abiturientų pasiekimai. Kriterinis VBE vertinimas įgalins į tokius ir panašius klausimus atsakyti gana patikimai“, yra be pagrindo. Kriterinis vertinimas leis nebent geriau įvertinti pačių egzamino užduočių sudarytojų darbo kokybę.

Nesuprantami logikos virazai

Iki šiol priėmimui į aukštąsias mokyklas gana sėkmingai naudota norminio vertinimo informacija. Tiesą sakant, norminio vertinimo pirmoji paskirtis ir yra atranka. P.Gudynas prognozuoja: „Taip pat numatoma, kad kriterinio vertinimo informacija bus vis plačiau naudojama priėmimui į aukštąsias mokyklas.“ Vis plačiau – tai čia kaip? Jei šiemet dar nebus

„plačiai“, tai kuo turės vadovautis universitetai, atsidurdami būsimuosius studentus? Senosios sistemos nėra, naujosios galimybės dar „siauros“?

Arba kuriuo vienas kitam prieštaraujančiu teiginiu tikėti šioje pastraipoje: „...numatyta, kad šiais metais dar neturėtų įvykti taip, kad kurio nors dalyko egzamino nebūtų nė vieno įvertinimo „100“. Bet 2015 m. gal jau ir tai bus įmanoma, jei kurio nors dalyko VBE neatsiras mokinių, surinkusių pakankamai daug užduoties taškų. Visgi manome, kad išliks tradicija, kad bendra visų dalykų šimtųjų suma sudarytų apie vieną procentą bendro visų tais metais išlaikytų egzaminų skaičiaus“. Kaip galima numatyti, kad šimtųjų visą laiką bus tas tradicinis vienas procentas?

Kodėl aš nemėgstu kavos „3 in 1“?

Pabaigai pateiksiu gabaliuką savo susirašinėjimo su garbiu kolega apie numatomą egzamino vertinimo sistemą.

„Du viename visada yra tam tikras blogis. Pavyzdys: nebūna gyvenime prabangaus mersedeso, kuriuo važiuodamas jaustumėis kaip laive ir kuris naudotų tiek degalų ar parkuojantis užimtų tiek erdvės, kiek koks nors mopedas su stogu, pavyzdžiui, *Chevrolet Matiz*. Jei nori komforto – mokėk, jei neturi pinigų – nenorėk komforto. Nes bus taip, kaip įsigijus *Dacia Logan* – nei mersedeso komforto, nei mopedo taupumo.“

Todėl ir sakau: yra arba norminio vertinimo sistema, arba kriterinio vertinimo sistema. Abi jos yra geros tol, kol tarnauja saviems, aiškiai apibrėžtiems tikslams. Vienu metu jų naudoti neįmanoma. O kriteriškai norminio ar normiškai kriterinio vertinimo sistema galima tik mūsų nenutrūkstamai besireformuojančios švietimo reformos kontekste.

Ir nuoširdžiai netikiu, kad dr. Pranas Gudynas parašė tai, kuo nuoširdžiai tiki...

KLAUSIATE? ATSAKOME!

Ar paauglys turi teisę bylinėtis?

Ar turi teisę nepilnametis mokinys kreiptis į teisną ir reikalauti atlyginimo už žalą, kurią jis patyrė dėl bendraklasių paskleistų jo garbę ir orumą žeminančių duomenų? Jei taip, tai kokia kreipimosi į teisną tvarka jis turėtų vadovautis?

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (LAT) Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija civilinės bylos Nr. 3K-3-81/2013 nutartyje yra išaiškinusi, kad nepilnamečio asmens garbė ir orumas materialiosios teisės prasme ginami bendrais Civiliniame kodekse (CK) įtvirtintais pagrindais, nes kiekvienas fizinis asmuo įgyja civilinį teisingumą nuo gimimo momento (CK 2.1 str., 2.2 str. 1 dalis). Kitaip tariant, vaikas nuo jo gimimo turi teisę, kad nebūtų skleidžiami duomenys, žeminantys garbę ir orumą. Draudimas žeminti vaiko garbę ir orumą yra įtvirtintas ir Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 10 str. 2 dalyje. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 16 straipsnyje taip pat nustatyta, kad vaikas neturi patirti neteisėto kėsینimosi į jo garbę ir reputaciją.

Pasak LAT, kai paskleisti tikrovės neatitinkantys, garbę ir orumą žeminantys duomenys apie nepilnamečius iki keturiolikos metų, reikalavimą paneigti juos gali pareikšti jų tėvai, globėjai ar rūpintojai, nes šie yra atstovai pagal įstatymą (CPK 54 str., 38 str. 4 dalis). Jie taip pat turi teisę pareikšti ir reikalavimą atlyginti tokio vaiko patirtą neturtinę žalą. Tokius reikalavimus gali pareikšti ir kuratorius (CPK 39 str.), kuris veikia kaip atstovas pagal įstatymą. Nepilnametis vaikas byloje yra ieškovas, tačiau jo vardu procesinius veiksmus atlieka minėti atstovai. Teismas gali nustatyti padaryto veiksmo neigiamus padarinius ir neturtinės žalos atlyginimo dydį ne tik paaugliui, bet ir visai šeimai.

Kaip dažnai galima prašyti leidimo neatvykti į darbą?

Kokiais atvejais ir kaip dažnai mokytojas gali prašyti direktoriaus leisti neatvykti į darbą administracijai leidus? Ar norint gauti tokį leidimą reikia rašyti prašymą ir laukti direktoriaus įsakymo?

Neatvykimo į darbą administracijai leidus tvarkos įstatymai detalčiai neregamentuoja. Darbo kodekso (DK) 143 str. 2 d. 2 p. tik nurodo, kad neatvykimas į darbą administracijai leidus nėra įskaičiuojamas į darbo laiką.

Darbo laiko apskaitos žiniaraštyje neatvykimas į darbą administracijai leidus žymimas sutartiniu žymėjimu „ND“.

Kadangi galiojantys norminiai teisės aktai tokio neatvykimo trukmės neregamentuoja, ji nustatoma šalių susitarimu. Vadovaujantis DK 4 str. 4 d., tais atvejais, kai įstatymai tiesiogiai nedraudžia darbo teisinių santykių subjektams patiems susitarimo būdu nustatyti tarpusavio teises ir pareigas, šie subjektai turi vadovautis teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principais.

Neatvykimo į darbą administracijai leidus faktą Valstybinė darbo inspekcija rekomenduoja įforminti įstaigos vadovo įsakymu ar kitu vietiniu teisės aktu.

Kaip dirbti pagal nekonkrečius pareiginius nuostatus?

Pareiginiai nuostatai, kuriais vadovaudamasi dirbu mokyklos direktoriaus pavaduotoja, yra tokie netikslūs, nekonkretūs ir prieštaringi, kad nuolat bijau, jog galiu būti nubausta už netinkamą pareigų atlikimą. Ką patartumėte man daryti?

Apie tai, kad pareiginių nuostatų formuluotės Jums kelia kliūčių gerai atlikti darbą, derėtų pasikalbėti su mokyklos direktoriumi. Tačiau reikėtų įvertinti ir tai, kad vadovujančių darbuotojų darbo specifika, pobūdis ir reikšmė lemia, kad tokiems darbuotojams suteikiama plati kompetencija, vadovujamasis darbas pagal savo esmę yra susijęs su savarankiškumu, diskrecija, reikalingų sprendimų priėmimu, atsakomybe. Vadovaujančios pareigos lemia kontrolės funkcijos turėjimą, o šios nepanaudojimas reiškia atsakomybės prisiėmimą už dėl to kilusius galimus neigiamus padarinius. Kadangi vadovaujančio darbuotojo veiksmai (neveikimas), sprendimai gali turėti įtakos didelės dalies ar netgi visos įstaigos veiklai, tokių darbuotojų veiklos vertinimui taikomi aukštesni standartai ir griežtesni reikalavimai. Tie patys kriterijai taikytini ir sprendžiant dėl jų atsakomybės.

Kas lemia darbuotojo socialinį pažeidžiamumą?

Kai mažinamas etatų skaičius, o visų mokytojų pirmenybės teisės likti darbe yra vienodos, dirbti turėtų būti paliekami labiau socialiai pažeidžiami pedagogai.

Kas lemia atleidžiamo darbuotojo socialinio pažeidžiamumo laipsnį? Kuri mokytoja yra labiau socialiai pažeidžiama: ar ta, kurios vaikai suaugę ir ji pati gyvena viena, ar ta, kuri gyvena santuokoje su dirbančiu vyru ir augina vaikus?

Socialinis asmens pažeidžiamumas – labiau empirinė nei norminė sąvoka, todėl teisės aktai jos neapibrėžia. Asmens socialinio pažeidžiamumo laipsnį rodo ne tik išlaikytinių skaičius, bet ir jo turtas bei metinės pajamos, sveikata, galimybė įsidarbinti ir pan.

Kai mažinamas etatų skaičius ir darbdavys yra pagrįstai įsitikinęs, kad darbuotojų kvalifikacija ir socialinis pažeidžiamumas yra vienodi, jis turi teisę pasirinkti, su kuriuo iš jų tęsti darbo santykius, o kurį atleisti iš darbo.

Parengė Vytautas STRAZDAS

MOKYKLOSE. Veiksmo savaitė BE PATYČIŲ

Spalvotos dienos tarp draugų

Šilutės lopšelyje-darželyje „Žvaigždutė“ kiekviena akcijos diena turėjo savo spalvą: žalią, mėlyną, geltoną, raudoną, baltą, – tai nuteikė visus pasistengti ir susirasti sau atitinkamos dienos akcentą. Organizuota įvairi integruota veikla grupėse, lavinanti ugdytinių toleranciją, gebėjimą konfliktines situacijas spręsti ramiai, nepanaudojant fizinės jėgos, psichologinio spaudimo kitų atžvilgiu. Diskusijų, pokalbių, valandėlių, žaidimų metu buvo skatinami vaikų draugiški, mandagūs ir pagarbūs santykiai. Kūrybinių dirbtuvių, kuriose dalyvaavo ugdytiniai ir jų tėvai, metu sukurta „Gražių žodelių gatvė“, bendri grupių plakatai „Būk mano draugas“ ir t. t., – dalijasi „Žvaigždutės“ socialinė pedagogė **Rasa Stasytienė**.

Zuikelio laiškas

Radviliškio r. Baisogalos mokyklos-darželio vaikų tinkamo bendravimo įgūdžiai per meną, muziką, žaidimus, „Zypio draugų“ užsiėmimus yra lavinami nuolat. Šįsyk „Drugelių“ grupės vaikai gavo iš Zuikelio laišką su patarimais, kaip gražiai sugyventi, neskriausti pačių artimiausių draugų. Vaikai mokėsi draugiškumo, pagarbos, tolerancijos ir supratimo, koks elgesys yra tinkamas. Daug kalbėta apie draugystę, pagalbą, užuojautą. Mokyklos fojė buvo iškabinti spalvingi linksni ir šmaikštūs vaikų pasisakymai prieš patyčias, sugalvota praktinių užduočių ir pratimų, – praneša „Dialogui“ Baisogalos mokyklos-darželio auklėtoja **Rimantė Stasiukonienė**.

Peržiūros, diskusijos, vaidinimai

Alytaus Likiškėlių pagrindinėje mokykloje savaitę be patyčių pradėjo viešnios iš Lietuvos žmogaus teisių centro, kuris kartu su JAV ambasada šešių miestų mokyklose organizavo dokumentinio filmo „Skriaudėjas“ (angl. *Bully*) peržiūras. Po peržiūros vyko aštuntokų diskusijos. 1–3 kl. mokinukai žiūrėjo animacinį filmą „Bjaurasis ančiukas“, po to diskutavo, kuo vaikai panašūs į filmo herojus ir kuo nuo jų skiriasi. Dešimtokės mokinių tarybos narės apie patyčias diskutavo su ketvirtokais: vaikai neslėpė, kad nepagarbaus elgesio tarp jų pasitaiko, dešimtokės negailėjo patarimų bei pamokymų jaunesniems draugams. „5–7 kl. mokiniams sėkmingai įgyvendinama socialinio emocinio ugdymo programa „Paauglystės kryžkelės“: šią savaitę jos pamokėlių metu penktokai kūrė vaidybines situacijas iš savo klasės gyvenimo“, – pasakoja socialinė pedagogė **Ramutė Vitienė** ir etikos mokytoja **Daiva Čepanionienė**.

Psichodrama ir kitais metodais

Molėtų gimnazijoje vyko teminės klasių valandėlės, kurių metu mokiniai rašė, ką reikėtų daryti, kad sumažėtų patyčių. Kitą dieną socialinė pedagogė **Jolanta Liubeckaitė** parengė apibendrintą pristatymą, jis buvo transliuojamas per gimnazijos TV. Debatų klubo nariai ruošėsi debatams „Patyčios mokykloje – problema, kurią galima išspręsti“. Klubo „Mes – gimnazistai“ nariai žiūrėjo ir aptarė filmą „Pyktis pokšt, tu negyvas“. Pirmokai su psichologe V.Markevičiene psichodramos metodu analizavo patyčių situacijas. Grupė teatro studijos „Remarka“ aktorių ir socialinė pedagogė tai darė forumo teatro metodu. Vyko pokalbiai apie draugiškumą pilietiškumo, kalbų, etikos, tikybės pamokų metu, per pertraukas gimnazijos TV buvo demonstruojamos skaidrės, filmukai draugystės tema ir t. t.

Šaškių turnyras

Kauno r. Garliavos Jonučių vidurinėje mokykloje vykdamas akciją „Savaitė be patyčių“ viena diena buvo skirta šaškių turnyrui. Jį organizavo kūno kultūros mokytoja Dalia Kisieliene, kuri jau penkioliki metai vadovauja šaškių ir šachmatų būrelio veiklai, – praneša „Dialogui“ istorijos mokytojas **Stasys Ugenskas**. Turnyras vyko mokyklos fojė visą dieną per pertraukas. Prie 6 stalų po 2 lentas netrūko ne tik žaidėjų, bet ir žiūrovų. Didžiausią staigmeną, pasak S.Ugensko, visiems pateikė pirmaklasis Marijus Danisevičius, kuris žaidė eidamas nuo vienos lentos prie kitos su 12 žaidėjų. Moksleivį lydėjo tikra sėkmė, ir ne šiaip sau: šių metų Lietuvos vaikų šaškių pirmenybėse (64) vaikų grupėje iki 10-ies metų Marijus tarp 28 dalyvių užėmė III vietą. Moksleivį treniuoja Jūratė Jakštonienė.

■ **Garliavos Jonučių vidurinės mokyklos pirmaklasis Marijus Danisevičius šaškių turnyre žaidė eidamas nuo vienos lentos prie kitos su 12 žaidėjų.**

Apie savo ugdymo įstaigose organizuotus veiksmo savaitės renginius „Dialogui“ taip pat parašė Alytaus r. **Butrimonių, Riešės gimnazijų, Marijampolės sav. Želsvos, Panevėžio „Ąžuolo“, Radviliškio r. Pociūnėlių pagrindinių mokyklų, Skuodo vaikų lopšelio-darželio pedagogai.**

Kitaip

Kalbų įskaitos – tikra nuobodybė!

O galėtų būti kitaip – kaip televizijose: abiturientas pakalba, po to keli vertintojai žaismingai, šmaikščiai pakomentuoja, aistras dar šoumeniškai pakursto direktorius. Publika ploja, kvatojasi, švilpia... Ne įskaita, o saldiniukas!

Kęstutis MILIAUSKAS

Lituanistai yra kitokie

Stepas EITMINAVIČIUS

Šalia knygos

Ilgai nemąstydamai lituanistą pirmiausia apibūdinau kaip žmogų, kuris skaito knygas, mąsto apie jas, pats mėgina rašyti. Tai jautresnis, gilesnis asmuo. Ar toks gyvenimo būdas komplikuoja kasdienybę? Regis, kad taip. Mat lituanisto vieta mokykloje visuomet gana sudėtinga, gal net dramatiška vien dėl to, kad siekiama idealų, kuriuos realybė ne visada pripažįsta. Bėgimas nuo šablonų, noras nepataikauti ne visada toleruojamas.

Homeras, Šekspyras, Baironas, Hemingvėjus, Milošas – tik keli pasaulinės literatūros vardai, kurie mums yra labai artimi, apie kuriuos mes galėtume daug pasakoti. O gimtoji literatūra? Donelaitis, Mairo nis, Putinas, Nėris, Marcinkevičius, Aputis, Vaičiūnaitė, Radzevičius – ilgai vardytume. Ne kartą skaitėme tas pačias knygas, ne kartą netiesiogiai diskutavome su autoriais ar kūrinių veikėjais – tokiu būdu mes mėginome suprasti, kas yra gyvenimas, kas mums turėtų būti prioritetai. Šis meditavimas niekada nebūna labai paprastas – pamatome tiek daug neteisybės, susiduriame su žmogaus prigimties netobulumais. Lituanistų noras yra hamletiškas: suprasti, kuo pasaulis netobulas, ir mėginti jį pagerinti. Žmonės, kuriems tai nesuvokiama, kurie apskritai nepripažįsta rimtesnių refleksijų, altruistiškesnių žingsnių, žeidžia lituanistus. Ginti savo pasaulėjautą mokykloje nelengva – ji iš esmės gyvena ne pagal filologinius poreikius. Galbūt todėl dalis lituanistų išduoda savo jaunystės maksimalistinius idealus ir konformistiškai prisitaiko prie aktualijų. O kaip jaučiasi kiti?

Mėgina pasakyti, kada karalius nuogas (prisimindami Anderseno pasaką), todėl neretai nukenčia. Mokyklose visuomet

daug tuščių intrigų ir lituanistus tai labiausiai žeidžia.

Lietuvių kalbos mokytojai mėgina patys rašyti ir skatina mokinius tai daryti. Žinoma, dėl to neišvengia kolegų pašaipų. Neretai mokyklose vykstančius įvykius mato kaip grožinio kūrinio epizodus: kas ką vaidina, kas kaip galėtų baigtis. Tokia gyvensena daug kam paprasčiausiai nepriimtina, smerktina.

Pamokos kaip kūrinių fragmentai

Esu įsitikinęs, jog lituanistų pamokos dažnokai netelpa į privalomų reikalavimų rėmus, jog jos kreipia į tai, kas yra amžina, – į savianalizę, į gebėjimą pažūrėti amžinybės žvilgsniu, į skatinimą stebėti, pamatyti bei savičiau pasakyti. Savičiau, giliau, įtaigiau – tokioms pamokoms ruošti, tokias pamokas ar įvairius renginius vesti ne taip paprasta.

Įsivaizduokime: valgykloje ar koridoriuose per pertrauką budi lituanistas ir matematikas ar fizikas. Lituanistas jautriau stebės, jautriau reaguos: matys, kaip tylėni skriaudžiami, kaip rėksniai lipa per kitų galvas. Žiūrėdamas į skubančius mokinius lituanistas įsivaizduos, kaip jie elgiasi namie, su draugais, spėlios, kas kuo gyvena.

Per pamokas vėl tas pats: vienų chamizmas, kitų nuoširdumas, trečių abejingumas ar veidmainystė apmąstomi kaip reiškinys, kaip dėsni ar išimtis. Galbūt lyginami su literatūros kūriniais. Įsivaizduoti save kaip konkretaus kūrinio konkretų veikėją, kaip kūrėją – tokios maksimos lituanistas įsivaizduos, kaip jie elgiasi namie, su draugais, spėlios, kas kuo gyvena.

Galbūt dėl specifinių savybių lituanistams sunkoka kurti pamoką pagal naujausius reikalavimus. Noras, kad pamoka veiktų kaip kūrinys, irgi yra gana utopiškas, bet, mano manymu, labai gerbti-

nas. Juk jeigu kalbėsime tik apie Archimedo dėsnį, Pirmąjį pasaulinį karą ar sieros rūgštį visiškai užmiršdami, kas sėdi tuo metu kabinete, tai priminsime kompiuterines programas.

Lituanistas dažnokai pakliūva į nemaloniais situacijas – iš esmės jų vengdamas, tačiau norėdamas atvirai paaiškinti, ką kaip mato vienoje, kitoje klasėje (pasakydamas ir apie neigiamus dalykus). Nuoširdus, sąžiningas pokalbis gali baigtis nepasitenkinimu: atsiras mokinių, kurie iškart-

lėks pas direktorių ar pavaduotojus; šie gesindami ugnį pagailės jaunesnių ir puls vyresnį, kad nebuvo diplomatiškas.

Pamoka, kaip apsakymo, apysakos ar romano fragmentas, – būna taip. Manau, kad šitai patiria daugiausia (tik?) lituanistai. Jau vien dėl to mums nėra lengva mokykloje. Man atrodo, jog arčiausiai gyvenimo skaudulių esame būtent mes, lituanistai. Esu įsitikinęs, jog mūsų buvimas mokykloje ir dėl to yra labai prasmingas, – matyt, labiau nei kitų.

ŽVILGSNIS IŠ ŠALIES

Trečioji įžvalga. OI TIE KONKURSAI...

Algirdas ZABULIONIS,
švietimo konsultantas*

Žmonės sako: ką bedarytum, o vilkas vis tiek į mišką žiūri... Taip ir aš: nors darbuojuosi kažkur Centrinėje Azijoje, ir iš ten lietuviško Nacionalinio egzaminų centro (NEC) tinklalapį vis paskaitinėju. Jame tikrai įdomių naujienų galima rasti. Kad ir štai tokią: NEC skelbia supaprastintą atvirą konkursą ES projekto konferencijos organizavimo paslaugoms – jau šį mėnesį Vilniuje suorganizuoti vienos dienos konferenciją, kurioje galėtų dalyvauti iki 200 pedagogų... Šis rimtas renginys planuojamas surengti ne žemesnio nei 3 žvaigždžių lygio patalpose (pagal *Viešbučių ir motelių klasifikavimo reikalavimus*), dalyvių maitinimo patalpos turi būti tame pačiame komplekse, aprūpintame organizacine ir demonstracine technika (su visokiais PPT,

PPS, AVI, MPEG...), su interneto ryšiu bei įgarsinimo įranga, su ne mažiau kaip 3 vnt. mikrofonų, lenta ir konferencinio tipo popieriumi (ne mažiau nei 50 lapų), markeriais (ne mažiau nei 10 vnt., įvairių spalvų)... Konferencijos dalyviams turi būti pateikta kava ir arbata, pienas / grietinė, užkandžiai (sausainiai / pyragaičiai), geriamasis vanduo, karšti pietūs (užtikrinant maisto įvairovę su galimybe pasirinkti dietinių ir vegetariškų patiekalų)...

Tikrai sunkus išbandymas neeiliniam viešbučių kompleksui.

Bet šalia šių reikalavimų nustebęs skaitau, kad tiekėjas turi pateikti du lektorius, kurie skaitytų du 20-ies minučių pranešimus. Pirmojo pranešimo tema „*Mokinių pasiekimų tyrimai ir ugdymo kokybė*“ (nurodoma, kad pranešime turi būti pateiktos esminės išvados ir įžvalgos iš naujausių IEA PIRLS, TIMSS tarptautinių mokinių pasiekimų tyrimų rezultatų); o antrojo – „*Lyderystė duomenimis turtingoje aplinkoje*“. Lektorių pranešimai turi būti aktualūs pagrindinei konferencijos tikslinei grupei – mokyklų vadovams, mokymosi visą gyvenimą sistemos darbuotojams; o pranešimų medžiagą (skaidres) turi sudaryti ne mažiau kaip 15-a skaidrių vienai temai.

Perskaitau tą konkurso skelbimą dar kartą – ir nežinau: ar čia džiaugtis, ar liūdėti? Jei Lietuvoje yra keli viešbučiai (o juk tokių TURI būti bent keli, – kaip kitaip vyks konkursas?), kurie savo komandose turi lektorių, per pastaruosius dvejus metus skaičius ne mažiau kaip 3 pranešimus švietimo sistemos kokybės užtikrinimo ir lyderystės švietime tematika, bei vadybininkus, kurie pedagogams gali organizuoti grupinį darbą „World caffè“ metodu, – tai tikrai aš jau lieku be darbo. Tačiau sunku patikėti, kad Lietuvoje taip greitai atsirado naujų švietimo specialistų, galinčių tokiomis temomis pranešimus skaityti. Gal kažkas bloga seniesiems švietimo „kadrams“ atsitiko ir dalis jų į viešbučių sferą darbo ieškoti patraukė, juk tai vis geriau nei į Airiją ar Skandinaviją emigruoti?

Nejau NEC neturi savo specialistų tokiems svarbiems pranešimams? Kaip, tiek daug dėmesio skiriant techninėms konfe-

rencijos detalėms, galima taip neatsakingai žiūrėti į jos turinį, viską paliekant viešbučio vadybininkams? Kaip rašoma konkurso dokumentuose, tai bus NEC įgyvendinamo ES projekto viešinimui skirta konferencija, o projektas – „inovatyvus ir kompleksiškas, atliepantis pažangias įvairių šalių švietimo tobulinimo tendencijas...“ Bet kas gi bus labiau „viešinama“ – paties NEC „inovatyvūs“ pasiekimai ar tos viešbučio „kompleksinės“ galimybės? O gal čia kokios kitos „tendencijos“ paslėptos? Bet lyg visi konkurso dokumentai tvarkingi, net sąmatos lentelės pavyzdys pridėtas, paaiškinta, kaip tų pranešimų parengimo ir skaitymo, konferencijos vedimo kainą paskaičiuoti – ir be PVM, ir su PVM (greta konferencijos dalyvių maitinimo, įrangos nuomos ir kitų paslaugų...).

Jei tik galėsiu, būtinai pasistengsiu į tą konferenciją atvykti ir į tuos viešbučio lektorių žvilgtelėti, jei į vidų neįleis – tai bent pro tarpdurį...

**Jau dešimtmetis, kaip galiu sakyti – esu nepriklausomas švietimo konsultantas. Per tą laiką dirbau daugiau nei dvidešimtyje įvairių pasaulio šalių, mačiau tikrai daug švietimo reformų. Gal todėl ir į Lietuvos švietimo sistemos kaitos virą žiūriu truputį iš šono. Pirmiausia stengiuosi aiškintis ne kaip jie vyksta, bet suprasti, kur jie mus nuves, kokios buvo jų priežastys ir tikslai. Juk daugeliu atvejų kaitos žingsniai užgožia, pasidaro daug svarbesni už patį kelionės tikslą.*

Tad noriu su „Dialogo“ skaitytojais pasidalyti savo įžvalgomis apie įvairius Lietuvos švietimo sistemos aspektus, kartais – netikėtus, kartais – kasdieninius, ne tikėdamasis skaitytojų nustebinti, bet kviesdamas susimąstyti.

Lobių paieška

Į beveik Lietuvos pakraštį (Kuršėnai, Šiaulių r.) esančią Pavenčių mokyklą važiauvau žiūrėti, kaip pamokose naudojamos technologinės naujovės. Smagiai jaudino pats faktas – šalies pakraštys ir IT naujovės. Ilgą atstumą trumpino įdomus pokalbis su Ugdymo plėtotės centro Informacinių technologijų skyriaus metodininke Alvida Lozdienė. Ji, man regis, stengėsi nepergirti mokytojos Staselės Riškienės, bet gerų žodžių vis tiek netrūko.

„Staselė – asmenybė. Ji žvelgia toli ir plačiai. Jai rūpi ne tik savosios, gimtosios, mokyklos (joje ji ir mokėsi), bet ir visos šalies mokytojų tobulėjimas. Visi jos nuo pamokų laisvi penktadieniai skiriami dalytis gerą patirtimi su mokytojais“, – kalbėjo Alvida. Metodininkė daug kartų yra bendravusi su mokytoja Stasele, bet jos pamokose nebuvusi. Tad mūsų abiejų laukė pirmas kartas!

Atvykusios į Pavenčių mokyklą, nuėjome tiesiai į anglų kalbos mokytojos S. Riškienės pamoką su penktokais.

Klasė erdvi, mokinių nedaug, visi iPadus maigo mikliai, kaip geri muzikantai pianino klavišus. Ką daryti, penktokams mokytoja aiškina angliškai (šios kalbos vaikai mokosi nuo antros klasės). Tą dieną jie gilinasi į giminystės ryšius.

Mokiniai buvo nupiešę savo giminės medžius ant popieriaus lapų. Vieni piešiniai buvo labai išdailinti, su nuotraukomis ar „portretais“, kiti – paprastesni. Juos penktokai planšetiniais kompiuteriais įkėlė į programėlę ir kiekvienas sukūrė po žaidimėlį. Klausimai ir atsakymai buvo įgarsinti per pamoką. Paskui vaikai keitėsi iPadais ir tikrino vienas kito klaidas, aiškinosi, kas iš draugų daugiausia balų surinko. Taip „žaisdami“ puikiai išmoko daug naujų anglų kalbos žodžių pamokos tema.

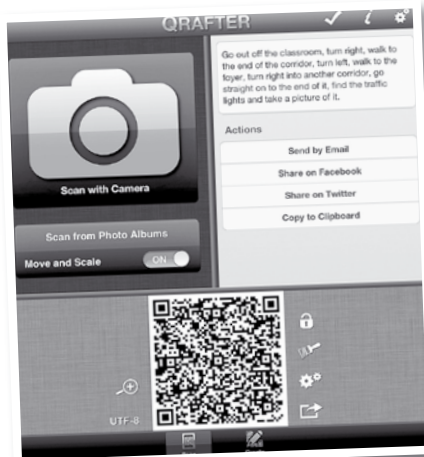
■ Mokyklos auksarankiai iPadams ir ausinėms sudėti pagamino specialų baldą. Po pamokos vieni mokiniai priemonės tvarkingai sudeda, kiti, kuriems pamoka prasideda, jas pasiima.

Antroji pamoka – su šeštokais – buvo dar įdomesnė ir techniniu požiūriu man – visai tamsus miškas. Pasirodo, yra programėlė, kuri leidžia pačiai mokytojai bet kokią informaciją užkoduoti. Ta informacija virsta QR kodu.

Šeštokai gavo užduotį savo iPadais nuskenuoti kabinete iškabintą QR kodą ir elgtis pagal ten rastą instrukciją. Ši nurodė šeštokams atlikti tam tikrus veiksmus: vaikščioti po mokyklą, fotografuoti tam tikras vietas, surasti naujus QR kodus su naujomis užduotimis. Atliktas užduotis mokiniai turėjo pateikti mokytojai.

Pasak pačios mokytojos S. Riškienės, užduotis su kodais – tai gerai žinomo žaidimo „Lobių paieška“ (angl. *Treasure Hunt*) šiuolaikinis variantas. Jis puikiai tinka mokant mokinius suprasti įvairius nurodymus bei instrukcijas, kaip orientuotis erdvėje, pastate ar pan. Anot jos, užduotys paslepamos QR koduose siekiant sužadinti mokinių smalsumą, o naudodamiesi planšetėmis mokiniai gali užduotis išsisaugoti, kad vėliau galėtų pasitikrinti, ar gerai viską suprato bei atliko.

Instrukcijose, kur eiti, ką daryti, ko ieškoti, pedagogė „paslepia“ ir naujų žodžių, kurių reikšmę mokiniai priversti išsiaiškinti naudodamiesi el. žodynu ar kitais šaltiniais. Taip mokiniai mokomi ne tik suprasti nurodymus anglų kalba, bet ir savarankiškai sugalvoti, kaip „išsisukti“ iš susidariusios situacijos.

Keblu keliais sakiniais apibūdinti matytas naujoviškas pamokas, bet pagrindinį dalyką labai norisi liudyti – tai mokytojos kūrybiškumą ir drąsą. Drąsą pasitikėti savimi, vaikais.

UPC metodininkė A. Lozdienė mūsų kecionę apibendrino šitaip: „Važiauvau ne stebėti pamokų, o džiaugtis pamokomis: vaikais, mokytoja, mokykla. Nenusivyliau. Technologijos nė kiek neužgožė pamokų turinio. Technologijos tik padėjo mokytojai, mokiniams laimėti. Ką laimėti? Ogi žinių, gebėjimų, jausmą, kad mokyti įdomu.“

Elena TERVIDYTĖ,

„Dialogo“ vyriausioji redaktorė

■ Giminės medis ant popieriaus ir iPade

■ Matematikos mokytoja ekspertė Irena Zovienė su savo buvusia mokine, dabar kolege Stasele Riškienė. Matematikė, pasak bendradarbių, mokinių mylima ir gerbiama ne tik už puikų savo dalyko išmanymą, nepakartojamą humoro jausmą, bet ir už griežtą teisingumą. Ji ir naujovių nebijantis žmogus – internete įdėtas klipukas, kuriame mokytoja su mokiniais, akompanuojančiais planšetėmis, traukia smagią dainelę.

45 minučių pamoka – atgyvenusi norma

▷ Atkelta iš 1 p.

Jūsų smegenys arba šokinėja nuo vienos minties prie kitos, arba stengėsi abi mintis sulieti į vieną. Vienu metu paraleliai mąstyti apie du skirtingus reiškinius mūsų smegenys, deja, negeba.

Gebėjimas keletą darbų atlikti vienu metu dažniausiai vadinamas angliškų terminu *multitasking*. Tai terminas iš kompiuterių pasaulio ir jis apibrėžia kompiuterio gebėjimą, pavyzdžiui, vienu metu tikrinti paštą ir tuo pačiu metu krauti nuotraukas. Sukuriama iliuzija, kad viskas yra daroma tuo pačiu metu. Kodėl iliuzija? Todėl, kad kompiuteris vis dėlto šokinėja nuo vienos užduoties prie kitos. Taip, jis tai daro keletą tūkstančių kartų per sekundę, bet vis vien šokinėja. Kompiuterio procesorius geba susidoroti su tokia užduotimi, o žmogaus smegenys – ne.

Dar viena užduotis: pabandykite vienu metu tęsti pokalbį su draugu ir tuo pačiu suskaičiuoti, kiek iš atneštos barmeno sąskaitos turite sumokėti jį, o kiek – jūsų draugas. Keletą kartų bandžiau: arba nesuskaičiuoju, kiek turiu mokėti, arba nutrūksta pokalbis.

Mokslininkai teigia

Štai dar keletas įdomių faktų apie kelių darbų darymą vienu metu:

- Kalifornijos universiteto mokslininkai pastebėjo: jeigu darbuotojas yra trukdomas keletą kartų per valandą – jis tą valandą darbui susikoncentruoja tik maždaug 3 minutes.
- Šokinėjimas nuo vieno darbo prie kito lemia, kad mes pamirštame 40 proc. daugiau informacijos nei pamirštume, jei iš tiesų susikoncentruotume į tai, ką darome.
- Pertraukus veiklą reikia maždaug 15 min. vėl susikoncentruoti.
- Sunkiausia taip dirbti yra vyresnio amžiaus vyrams, lengviausia – jaunoms moterims (gal iš čia ir kilo tas mitas, kad moterys gali daryti keletą darbų vienu metu?!).

Blogiausia, kad šokinėjimas nuo veiklos prie veiklos gali iššaukti tai, ką mokslininkai vadina nedėmesingumo aklumu (*inattention blindness*), – būklę, kai tai, ko reikia, turi panosėje, tačiau nematai. Harvardo universiteto psichiatras Johnas Ratey teigia: kai šokinėjama nuo vienos veiklos prie kitos – atsiranda dėmesio sutrikimo sindromas. Žmonės, turintys šį sutrikimą, nuolat ieško naujos informacijos, tačiau visiškai nemoka į ją sutelkti dėmesio.

Sustabarėjęs įprotis prieš sveiką protą

Žinoma, galite sakyti: nuo amžių amžių jų mokėmės 45 minučių pamokomis, ir viskas buvo gerai, – tai ką čia dabar sugalvojote?!

Noriu pasidžiaugti, kad pirmieji apie tai prakalbo ikimokyklinio ugdymo specialistai. Retas geras specialistas pasakys, kad jis nutraukia vaikų veiklą, nes *atėjo laikas* kitai veiklai. Ar dėl to vaikai lieka nemiegoję? Nevalge? Ne! Bet veiklos kasdien yra lengvai *pastumiamos* pagal vaikų poreikius. Pavyzdžiui, jei vaikai susidomėję stato kaladėlių pilį, pedagogas palauks, kol ji bus baigta statyti, ir tik tada paragins vaikus eiti plautis rankų pietums. Nes būtent taip vyksta visuminis vaiko ugdymas.

Ir štai tas vaikas, kurio veikla darželyje

nebūdavo pertraukiama, kur jis galėdavo užbaigti tai, ką pradėjęs, išeina į mokyklą. Atrodo, viskas labai panašu: visą laiką ta pati mokytoja, visą laiką ta pati klasė ir tie patys vaikai. Ir taip, ir ne. Staiga yra labai susirūpinama ugdymo proceso higiena, ir pamokos trukmė negali būti ilgesnė nei 35 minutės. Suprantu, kad vaikams reikia pertraukų, bet jeigu jie susidomi veikla ne 35, o 50 minučių? Pasirodo, mokytojai privalo juos nutraukti.

Nežinau, kaip jums, bet man bene įdomiausias būdavo pamokos, kurių būdavo po dvi iš eilės: lietuvių, matematika, darbai (kurių šiaip nemėgau, bet bent jau pyragą – jeigu kepdavome – sugebėdavome per tą laiką iškepti). Lietuvių rašinį per dvi pamokas ne tik parašydavome, bet dar ir perskaitydavome, o kai aptardavome naujus dalykus, tai iš tiesų galėdavome įsigilinti. Kadangi matematika man buvo viena sunkiausių pamokų, per dvi pamokas galėdavau išsiaiškinti tai, ko nesuprasdavau. Chemijos, fizikos visada būdavo per mažai, nes pritrūkdavo laiko įsigilinti ir suprasti. Kai tik, atrodo, užčiuopdavau mintį, netrukus suskambėdavo skambutis, todėl turėdavau tikrai daug dirbti namuose, kad suprasčiau.

Jokiu būdu nesakau, kad reikia kažką daryti tol, kol visi supras. Tačiau niekas manęs neįtikins, kad per 45 minutes galima individualiai pažvelgti į 25 mokinius. O jeigu dar reikia 15 minučių tam, kad vaikai susikaupytų... Sunku patikėti, kad naujai temai išnagrinėti užtenka 30 min. O jeigu kyla klausimų? Jeigu neaišku?

Prievolė paklusti nevykusiai tvarkai

Suprantu ir tai, kad nemažai mokytojų mąsto taip, kaip aš. Bėda ta, kad kitaip mokyti draudžia mūsų higienos norma! Lietuvoje yra valsty-

binė mokykla, kuri gavo baudą, nes joje pedagogai į šią tvarką žvelgė kūrybiškai.

Įdomu tai, kad ES jau seniai nebereikalaujama tokių dalykų, moksliniai tyrimai rodo, kad toks mokymosi būdas nėra efektyvus, o mūsų higienistai teigia, kad jie taip elgiasi, nes jiems rūpi vaikai.

Dar įdomiau yra tai, kad tie žmonės, kurie atlieka šią priežiūrą, patys dažnai sako, kad nepitaria viskam, ko yra reikalaujama, tačiau turi paklusti tvarkai.

Įdomu, kada paskutinį kartą IŠ TIESŲ apie tvarką susimąstė tie, kurie tvirtino tas normas?

Tarkim, paprasta pradinukų klasė paprastoje mokykloje. Vaikai perskaito kūrinio ištrauką. Susidomi. Diskutuoja. Dalinasi savo patirtimi. Analizuoja. Ir visa tai reikia nutraukti, nes... baigėsi pamoka?! Kiek klasių, jūsų manymu, prateš gerą diskusiją kitą dieną? Akimirka jau bus prarasta.

Suprantu, kad gimnazijoje vienintelė išeitis būtų ilginti pamokas, nes vis dėlto tvarkaraščių juk reikia (nebent galima alternatyva ir jiems). Tačiau pradinėje mokykloje, kur tie patys vaikai, ta pati klasė ir ta pati mokytoja visą dieną?!

Neabejoju, kad daug gerų mokytojų pažeidžia higienos normą ir nenutraukia puikiai vykstančio ugdymo(si) proceso vien todėl, kad suskambo skambutis. Tačiau kodėl negalima to daryti nebijant, kad bus nubausta(s)?

Neabejoju: pedagogai ugdymo programos turinio įgyvendini-

■ A.Landsbergienė

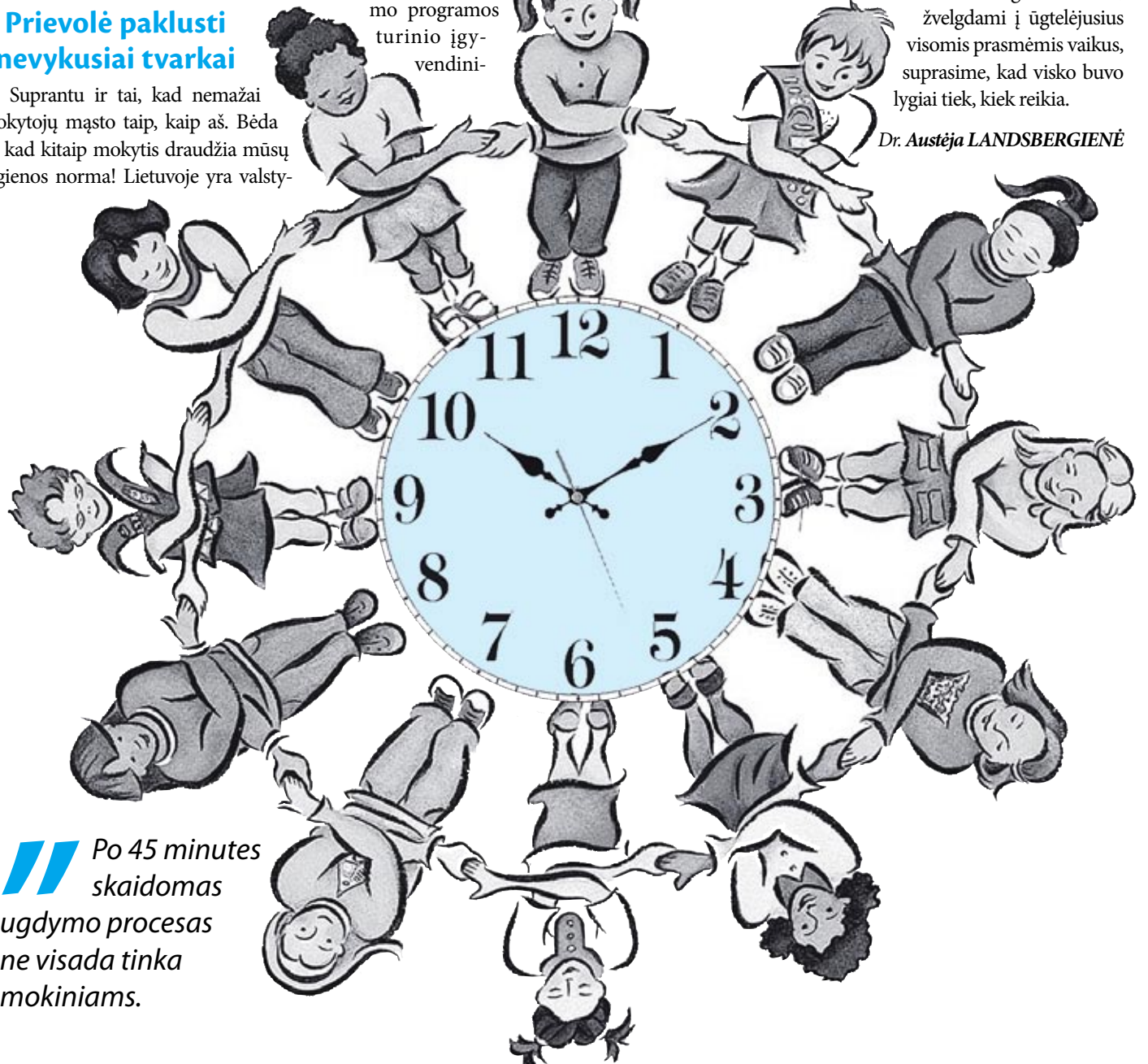
mą susidėliotų taip, kad vaikai mokslo metus baigtų puikiai pasiruošę kitai klasei. Teisybę pasakius, neabejoju, kad vaikai būtų netgi geriau pasiruošę, nes būtų labiau įsigilinę, supratę ir išjautę visa tai, apie ką kalbėjo.

Suteikime galimybę mėgautis ugdymo(si) procesu!

Tad siūlau kompiuteriams ir jų procesoriams palikti *multitaskingą*, o pedagogams ir jų ugdytiniams suteikti galimybę mėgautis ugdymo(si) procesu. Ir jeigu tai reiškia, kad antroka visą dieną matuos mokyklos koridorių ir diskutuos apie tai, kiek į jį tilptų spintelį, – kodėl gi ne?! Nes tikrai išauš diena, kai jie statys miuziklą anglų kalba ir jiems reikės visos dienos būtent tam. Ir, žinoma, bus diena, kai net pusvalandis matematikos bus per daug.

Pasibaigus metams, žvelgdami į užtėlėjusius visomis prasmėmis vaikus, suprasime, kad visko buvo lygiai tiek, kiek reikia.

Dr. Austėja LANDSBERGIENĖ

Po 45 minutes skaidomas ugdymo procesas ne visada tinka mokiniams.

Profesinio pašaukimo paieškos

Kretingos Jurgio Pabrėžos gimnazijos „Muzikos ir grožio studijos“ narės ir grupė pirmaklasių gimnazisčių lankėsi Šiaulių suaugusiųjų profesinio rengimo centre „Saulės mozaika“ (vadovė Irena Joana Bendaravičienė). Centro paskaitose gimnazistės sužinojo apie žmogaus odos sandarą, priežiūrą, kosmetikos priemones. „Šiame profesinio rengimo centre dirba geriausia Lietuvos dekoratyvinės kosmetikos žinovė ir visąžistė Ligita Misevičiūtė, tarptautinių ir Lietuvos konkursų laimėtoja ir prizininkė. Ji parodė, kaip teisingai atlikti jaunai merginai tinkantį makiažą, akcentavo, kad svarbiausia yra pabrėžti natūralų grožį bei paslėpti smulkus trūkumus. Manikiūro specialistės rengia profesijos mokytoja Jūratė Šimaitienė. Mūsų merginos tapo pirmomis būsimų manikiūrininkių klientėmis. Smagu buvo bendrauti su būsimomis kirpėjomis, kurių profesiniu rengimu rūpinasi profesijos mokytoja Laima Šopienė. Ant manekenų galvų merginos mokėsi pinti įmantriausių kasyčių šukuosenas. Kirpėjos-praktikantės teikė įvairiausias paslaugas: kirpo, garbiniavo plaukus, darė šukuosenas. Tik gaila, kad dalis centro mokinių, įgijusios profesinę kvalifikaciją, ruošiasi vyksti dirbti į užsienį“, – rašo „Dialogui“ mokytojos Jurgita Ugianskienė ir Dalė Povilaitienė. Organizuoti išvyką gimnazistėms padėjo bibliotekininkė Snieguolė Jandalovienė.

■ Merginos mokėsi pinti įmantriausių kasyčių šukuosenas.

Pasirūpinkime mūsų Žemele!

Palangos lopšelio-darželio „Ąžuoliukas“ savaitinės grupės „Vėžliukai“ vaikai, auklėtojos, tėveliai ir seneliai aktyviai įsijungė į ekologinės-gamtosauginės grupės kvietimą dalyvauti kūrybinių darbų parodoje „Antrasis daiktų gyvenimas“. Žemės dienos paminėti skirta paroda 22 dieną atidaryta Palangos miesto vaikų bibliotekoje. Pokalbių, įvairių užsiėmimų grupėje metu aptarėme, kas yra antrinės žaliavos. Įsitikinome, kad yra ne tik grupės taisyklės, bet ir atliekų rūšiavimo.

• Atliekų rūšiavimo taisyklės

Medžiaga	Mesti	Nemesti
Popierius	Į popieriui skirtą konteinerį meskite švarų popierių ar kartoną: žurnalus, laikraščius, pakavimo popierių, kartonines dėžutes, gofruoto kartono dėžes.	Nemeskite tapetų, servetėlių, popierinių nosinių, pakelių nuo traškučių, tetrapakų (juos meskite į plastiko konteinerį), kalkinio ir riebalais sutepto popieriaus.
Plastikas	Prieš išmesdami riebalais užterštus indelius, juos išplaukite – tik tada juos bus galima perdirbti. Į plastiko konteinerį meskite: plastikinius butelius (nuo limonado, mineralinio vandens, alaus, aliejaus), indelius nuo padažų, majonezo, neužterštą polietileno plėvelę (užteršta – neperdirbama).	Nemeskite tuščių tepalo, antifrizo, langų ploviklio bakelių, taros nuo dažų, lakų, skiediklių, tirpiklių ir kitokių cheminių gaminių, indų ploviklio, šampūno buteliukų, riebalais užterštų indų (jogurto, margarino, grietinės indelius išplovus, jie tinka perdirbimui).
Stiklas	Į stiklo konteinerį meskite: butelius, stiklainius ir kitus stiklo indus, įvairaus stiklo duženas. Butelius ir stiklainius išplaukite. Popierinių etikečių pašalinti nereikia. Metalines pakuotes meskite į stiklui skirtą konteinerį.	Nemeskite: porceliano bei kristalo duženų, elektros lempučių bei dažais ar tepalais užterštos taros, ampulių, stiklinių vaistų buteliukų, keramikos šukių, veidrodžių, akinių, automobilių langų stiklų, elektros lempučių ir dujinių lempų, stiklo lakštų, armuoto stiklo. Negalima mesti metalinės pakuotės nuo įvairių puršiklių: lakų, dažų, dezodorantų ir pan.

Pasitelkdami žaidimus, skaičiuotes, mįsles, patarles, teatrines interpretacijas išsiaiškinome, kaip tokie gražūs ryškiaspalviai konteineriai yra susiję su šiukšlių rūšiavimu. Ganėtinai sudėtingas mūsų mažoms galvelėms rūšiavimo taisyklės galutinai perpratome tik susikūrę savo didaktinę priemonę – albumą „Rūšiukime atliekas“ ir neaiškių žodžių prasmių „vedlį“ – butelinį „ekologą“.

Vartydami albumą visi kartu sumanėme iš taip jau mus sudominusių antrinių žaliavų pagaminti žaislų grupės stalo teatro kampeliui pajavairinti.

Tai buvo džiugesio vaikų širdelėse, kai dalinomės išpūdžiais, išvydę neregėtus stebuklingus dalykus, pagamintus iš – paprastai tariant – šiukšlių. Daug linksmų nutikimų ir juokelių patyrėme iš nestandartinio popieriaus gamindami „labai tikrus“ specializuotus konteinerius, turtinome savo žodynus repetuodami „konteineriukų“ vaidmenų tekstus parodos atidarymo dienai, – nes labai norėjome išgirsti vaikų iš kitų darželių plovimus mūsų sukurtiems žodiniams ir vaizdiniais vaikiško meno šedevrams.

Laimutė ANDRIUKEVIČIENĖ, Rima BUDRYTĖ,
Palangos lopšelio-darželio „Ąžuoliukas“ ikimokyklinio ugdymo pedagogės

Jaunieji mokslo tyrėjai

Šiais metais Vilniaus Šolomo Aleichemo gimnazijoje vykdytas projektas „Jaunieji mokslo tyrėjai“. Jo tikslas – supažindinti gimnazistus su šiuolaikinėmis mokslo tyrimo institucijomis ir darbu jose, atlikti savarankiškus tiriamuosius darbus bei padėti jaunuoliams apsispręsti, renkantis būsimąją profesiją.

Projekto pradžioje klausėme mokinių, kokios mokslų sritys juos labiausiai domina. Sužinojus mokinių nuomonę, buvo ieškoma kontaktų su mus dominusiomis mokslų institucijomis.

Buvome maloniai pakviesti apsilankyti Nacionaliniame maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institute, jungtinėje VU ir VGTU ląstelių technologijų laboratorijoje, VU Gamtos mokslų fakulteto Neurobiologijos ir biofizikos katedros paskaitoje, VU Gamtos mokslų fakulteto Meteorologijos ir klimatologijos katedroje ir tyrimų stotyje, Santariškių klinikų Hematologijos ir transplantologijos skyriuose, tarptautinėje „Teva Sidor Biotech“ biotechnologijų įmonėje.

Prieš lankydami šiose tyrimų institucijose mokiniai gavo individualias užduotis, kurias atlikdami susipažino su šių įstaigų veikla bei paruošė klausimus. Lankydami bendrovėse gimnazistai buvo supažindinti su naujausiomis technologijomis, tyrimų

metodais, reikšmingiausiais šių sričių mokslo pasiekimais ir jų taikymu praktikoje. Bendraudami su mokslininkais, specialistais mokiniai susipažino su perspektyvomis biologijos, molekulinės biologijos, genų inžinerijos, biochemijos, bioinžinerijos, bioinformatikos ir meteorologijos specialybėmis, karjeros šiose srityse galimybėmis.

Gimnazistai nutarė atlikti ir savo mokslo tyrimus. Tirta klimato kaita Lietuvoje: mokiniai stebėjo šių metų orų temperatūrą ir kritulius, gautus duomenis lygino su 2012 metų bei daugiamečiais klimato stebėjimų duomenimis. Taip pat tyrė mikrokultūrų paplitimą mokykloje bei dezinfekcinių priemonių poveikį joms.

Žemės dienos minėjime gimnazistai pristatė mokyklos bendruomenei atliktų tyrimų rezultatus bei išvadas, papasakojo savo išpūdžius iš lankyto mokslo institutų bei laboratorijų.

Būsimųjų gimnazinių klasių mokiniai susidomėjo vykusi projektu ir išreiškė pageidavimą dalyvauti jame. Atsižvelgiant į mokinių norus, projektas bus tęsiamas ir kitais mokslo metais.

Vilniaus Šolomo Aleichemo gimnazijos geografijos mokytoja metodininkė Laimutė KAVALLIAUSKIENĖ ir biologijos vyresnioji mokytoja Rasa BURAKIENĖ

■ Vilniaus Šolomo Aleichemo gimnazijoje vykdytas projektas „Jaunieji mokslo tyrėjai“ sudarė gimnazistams galimybes susipažinti su naujausiomis juos dominančių mokslo sričių technologijomis, tyrimų metodais, reikšmingiausiais pasiekimais.

2013-ieji – Tarmių metai

Iš palėpių, iš kamarų – į rakandų parodą

Šiaulių r. Kuršėnų Daugėlių pagrindinės mokyklos visa bendruomenė žino, kad 2013-ieji paskelbti Tarmių metais. Juos pradėjome nuotaikinga vakarone „Pasibūkėm“. O toliau visus pakvietėme (lietuvių kalbos mokytojos D.Janušauskienė, L.Lukšaitė bei bibliotekos vedėja G.Kasputienė) dalyvauti gimtajai kalbai skirtame projekte.

Pirmasis šio projekto etapas – *Buities rakondų paruoša* muziejaus bibliotekoje. Buvo labai smagu, kai mokiniai iš savo senelių palėpių, kamarų ar virtuvių atnešė tokių įrankių, daiktų, kad reikėjo ir žodynuose paieškoti, kaip tas eksponatas tarmiškai vadinamas. Taip parodoje atsirado senovinis medinis močiutės verpimo ratelis (žem. *kalvarats*), indas sviestui mušti (*kerna, muštukė*), įvairių dydžių kočėlai (*kočėtuvė, volkas, volelis, rintis*), žarijomis kaitinami lygintuvai ir medinis *somtis* grūdams iš aruodų semti. Parodos centre garbingai atsidūrė didelis medinis lagaminas – kas žino, gal kažkada lietuviai emigravo, į tokį svarbiausius daiktus susidėję...

Džiugu, kad mokyklos mokytojai bei tėvai taip pat aktyviai nešė įvairius senovinius rakandus. Štai kūno kultūros mokytojas net iš kaimo parvežė linų šukas, šalia sudėjome linines staltieses, vestuvių rankšluosčius, kuriais jaunosios piršlį gelbėdavo, užmesdamos ant kaklo, kad nepakartų. Parodoje atsirado ir žibalinė lempa (*rakonds apšveitėmou*, dažniau sakoma *liktarna*, bet tai jau svetimybė), o šalia – senovinės maldaknygės (net XIX–XX a. pradžioje išleistos), kažkada vaikų senelių ar prosenelių rankose laikytos... Taip ir norisi užsidegti lempą ir skaityti ramiai senąsias maldas, giesmes... Tai tarsi dvaisios atgaiva šiame sumaterialėjusiame mūsų pasaulyje.

Ši paroda veiks visą mėnesį, mokytojai galės vesti integruotas pamokas, priminti mokiniams Lietuvos regionus ir jų tarmes.

Dalė JANUŠAUSKIENĖ,
Šiaulių r. Kuršėnų Daugėlių pagrindinės mokyklos lietuvių kalbos mokytoja

Talmude sakoma: išgelbėjęs vieną gyvybę – išgelbsti visą pasaulį

Tarp svarbiausių šių metų sukačių – viena ypač skaudi: 2013-ieji paskelbti Vilniaus geto atminimo metais. Ne vieną šimtmetį gyvenę kartu su lietuviais, žydai Lietuvoje išgyveno ir aukso amžių, ir didžiausią tragediją – holokaustą. O juk Vilnius garsėjo pasaulyje kaip Lietuvos Jeruzalė – miestas, kuriame gyveno Gaonas (išminčius) Eliahu, klestėjo religinė ir pasaulietinė litvakų kultūra. Sunaikinta be kaltės kalta tauta... Versli, intelektualė, muzikali. Kuo nusikalto 96 proc. Lietuvos žydų, sušaudytų ir sumestų į bendrus kapus prie kiekvieno Lietuvos miesto bei miestelio? Ką jautė maža Merkinės miestelio žydų mergaitė, prigludusi prie motinos ir likusi gyva, kai tamsią naktį, išlipusi iš sušaudytųjų duobės, ji pasibeldė į mokytojos Giedrės prosenelės namų langą?

Alytaus muzikos mokyklos salėje buvo surengta popietė, skirta žydų litvakų atminimui. Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazijos istorijos mokytoja Giedrė Škarulienė ne tik parengė pristatymą apie žydų istoriją, kultūrinio paveldo svarbą, bet ir pasidalijo savo prosenelės išgyvenimais, gelbėjant žydaite. Pristatymas buvo skirtas tiems, kurie domisi savo šalies istorija bei nori pažinti jos daugiatautį paveldą.

Tarpukario Alytaus žydų bendruomenė buvo ne tik gausi, bet ir gerai organizuota. Žydai buvo rimti lietuvių verslininkų konkurentai: jiems priklausė didesnė dalis verslo įmonių Alytuje. Nemažai jų vertėsi amatais – tarp jų buvo aukštos kvalifikacijos siuvėjų, batsiuvių, laikrodininkų ir kt. Žydų bendruomenė turėjo Alytuje daug draugijų, ne vienus maldos namus, keletą mokyklų. Ryškiausios tarpukario Alytaus asmenybės – Kopelis Šulmanas nuomojosi elektrinę, Alytaus miesto ugniagesių komandai vadovavo žymus miesto žydas advokatas Mendelis Bokšickis. Nuo 1920 m. savo veiklą pradėjo Alytuje ir žymusis fotografas Issakas Abramavičius, broliai Bolisai.

1941 m. birželio 22 d. prasidėjus Vokietijos ir SSRS karui pradėta vykdyti antisemitinė politika nulėmė daugumos Alytuje gyvenusių žydų likimą. Tais metais rugpjūčio ir rugsėjo mėnesiais Vidzgirio miške vykdytų masinių žudynių metu nužudyti visi alytiškiai žydai. Vidzgirio miške žuvo dauguma Vilniaus gatvės rajono gyventojų, kurie ilgus metus formavo savitą šio rajono atmosferą.

Lietuvos žydų bendruomenės narė Raja Žilinskienė papasakojo apie artėjančias žydų

Velykas – *Pesach* ir vaišino Velykų duona – macais. Mokytojos Alės Vitkauskienės mokinės padainavo dainą apie draugystę ir meilę. Koncerto kulminacija tapo klausytojų energingai palaikomos mokytojo Dainiaus Platūkio atliktos Solomonio Sekundos populiarios dainos „Man tu – pati gražiausia“ transkripcija klarnetui ir Benny Goodmanio virtuoziška pjesė „Airmail special“ (įdomu pažymėti, kad Benny motinos giminės šaknys – Kaune). Vakaro metu skambėjo mu-

zikos įrašai: vienuolikmečio Vilniaus geto berniuko, talentingo pianisto Aleksandro Volkoviskio daina „Tyliai, tyliai“, puikiosios John Williams, Ennio Morricone, Max Bruch melodijos. Nežinomo klezmerio (savamokslio muzikanto) daina „Hava nagi-la“ („Džiūgaukim ir linksminsimės“), kurią atliko mokytojai ir mokiniai.

Regina JANKAUSKIENĖ,

*Alytaus muzikos mokyklos
muzikos istorijos vyresnioji mokytoja*

Gerumo misionierių dovanos

Kauno Tito Masiulio jaunimo mokykloje įvyko edukacinės-socialinės programos akcija „Dovanoju gerumą“, – praneša mokyklos tarybos pirmininkė **Astra Taletavičienė**. Akcija prasidėjo nuo „Gerumo aukuro“ įžiebimo skambant fleitos muzikai. Po to buvo suskirstytos „Gerumo misionierių“ grupės ir nurodytos jų veiklos. Į Vilijampolės socialinės globos namus nuvykęs mokyklos vokalinis ansamblis „Lai skamba dainos“ ten gyvenantiems vaikams padovanojo dainų bei šiltų žodžių. Kauno Kovo 11-osios vidurinėje mokykloje neįgaliųjų klasės vaikučius T.Masiulio mokyklos ugdytiniai apdovanojo keramikos ir medžio darbų suvenyrais. Vykusieji į Kauno Dainavos polikliniką mažiesiems ligoniams įteikė rankdarbių. Didžiausia mokinių grupė VŠĮ „Penkta koja“ beglobiams gyvūnams nuvežė maisto ir šiltų apklotų. Mokykloje likę mokiniai pynė draugystės apyrankes. Renginio pabaigoje akcijos dalyviai pademonstravo parengtas skaidres tema „Dovanoju gerumą“, visi kartu dainavo „Gerumo himną“.

■ **Kauno Tito Masiulio jaunimo mokyklos moksleiviai VŠĮ „Penkta koja“ beglobiams gyvūnams nuvežė maisto ir šiltų apklotų.**

Karjeros „žvalgytuvės“

„Ši diena mokykloje prasidėjo gana neįprastai: prie įėjimo buvo lenta, kurioje mokiniai turėjo parašyti savo svajonių profesiją. Vėliau mokyklos aktų salėje vyko talentų rytmetys, kurio metu mokyklos mokiniai atskleidė savo talentus. Sulaukėme ir svečių, pasakojusių mokiniams apie savo profesijas“, – apie karjeros dieną Alytaus Piliakalnio pagrindinėje mokykloje „Dialogui“ pasakoja ugdymo karjerai koordinatorė **Danguolė Ribinskienė**. Tą dieną mokyklos mokiniams buvo suorganizuotos pažintinės išvykos į Alytaus priešgaisrinę gelbėjimo tarnybą, policijos komisariatą, kraštotyros muziejų, kinologijos centrą, Dailių amatų mokyklą, aeroklubą. Mokiniai turėjo galimybę pabuvoti ir Šimno žemės ūkio mokykloje, Alytaus kolegijoje, profesinio rengimo centre ir t. t.

Tėvai mokykloje nenuobodžiavo

Radviliškio r. Pociūnėlių pagrindinėje mokykloje organizuota Atvirų durų savaitė. Jos metu tėvai lankėsi pamokose, bendravo su mokytojais. Vyko visų klasių mokinių tėvų susirinkimai, kuriuose ne tik aptartas vaikų mokymasis, elgesys bei dalyvavimas popamokinėje veikloje, bet tėvai dargi ir pedagogiškai šviesti. Mokytojos Aušra Sadzevičienė bei Giedrė Petrėtienė pamokė tėvus specialiais dažais dekoruoti velykinius kiaušinius ir žvakes. 8–10 klasių mokiniams ir jų tėvams paskaitas skaitė Policijos komisariato specialistas R.Senulis. Tai mokytojos **Romos Buivydienės** informacija.

Susipažino su knygomis ir skaitytojų teisėmis

Molėtų r. Giedraičių Antano Jaroševičiaus vidurinę mokyklą kasmet paremia UAB „Linealibera“. Šiemet dosniai apdovanoti Giedraičių bibliotekos skaitytojai – knygoms įsigyti skirta 5000 litų. „Knygas parinkome visų amžiaus grupių mokiniams, – dalijasi su „Dialogu“ mokyklos bibliotekininkė **Sigita Ginevičiūtė**. – Tai kūriniai iš bibliotekininkų sudarytų programinės ir rekomenduojamos literatūros sąrašų. Nupirkta ir skaitytojams pasiūlyta 200 knygų.“ Kad su knygomis susipažintų ir skaitantys, ir neskaitantys, bibliotekininkės S.Ginevičiūtė ir Danutė Imbrasaitė organizavo kelis knygų pristatymus. „Kalbėjomės, diskutavome apie skaitymo džiaugsmą, skaitytojų teises (vaikus nustebino teisė neskaityti, praleisti puslapius, perskaicius patylėti...), vartėme dar spaustuvės dažais kvepiančias knygas. Kartu su bibliotekininkėmis naujas perskaitytas knygeles pristatė ir mokytojos. Tai mokinius ypač sudomino...“ – pasakoja informacijos autorė.

Gyvenimas be galo gražus, – teigia svečiai iš Ruandos

Misionierius Hermanas Šulcas savo gimtinėje Kretingos rajone yra įsteigęs „Jaunimo sodybą“. Kadangi kunigas daug metų misionieriauja Ruandoje, jis rūpinasi tos šalies žmonėmis, ypač jaunuoliais. Su penkiais jų, vieštinčiais H.Šulco „Jaunimo sodyboje“, susitiko Pranciškonų gimnazijos (Kretinga) mokiniai.

„Tai jaunuoliai, visai tokie patys kaip mes, turintys svajonių, lūkesčių bei mėgstamą veiklą, – rašo „Dialogui“ Pranciškonų gimnazijos Jaunųjų žurnalistų būrelio narė **Martyna Kubiliūtė** ir **Marija Griciūtė**. – Jie optimistiškai nusiteikę, pozityviai žiūri į gyvenimą, mėgaujasi kiekviena jo smulkmena. Vaiknai ir merginos, išgyvenę nemažai skaudžių akimirkų (per pilietinį karą Ruandoje žuvo apie milijoną žmonių), mano, jog reikia pasitenkinti tuo, ką turi. Nors jų šalis gana skurdi, jie džiaugiasi jos laukine gamta – kalnais, nacionaliniu parku, kur laisvai gyvena zebrai, hipopotamai ir kiti laukiniai gyvūnai, nuoširdžiais, gyvenimą ir Dievą mylinčiais žmonėmis. Viešėdami Lietuvoje, jie mokosi mūsų kalbos, dainų (smagu buvo girdėti afrikiečius, dainuojančius lietuviškai). Ateityje, jei leis galimybės, galbūt mūsų šalyje ruandiečiai net studijuos.“

Pasak informacijos autorių, gyvybingi ir linksmi jaunuoliai pakebė visus susirinkusiuosius energingu šoku, būgno garsais, stipriais balsais – visa tai pasitelkdami ruandiečiai papasakojo apie savo šalį ir gyvenimą.

■ **Pranciškonų gimnazijos (Kretinga) mokiniai susitiko su Hermano Šulco „Jaunimo sodyboje“ vieštinčiais jaunuoliais iš Ruandos.**

Šeštasis mokinių kūrybos almanachas

Jolantos Liubeckaitės nuotr.

■ Kūrėjai su lituanistėmis, renginio vedėjais, barde ir gimnazijos direktore Rimute Guobiene

Šiomet jau šeštą kartą Molėtų gimnazijoje išleistas mokinių kūrybos almanachas „Prie kūrybos versmės“. Lietuvių kalbos mokytojų parengtame rinkinyje publikuojami keturių poezių ir trijų prozininkų darbai, iliustruoti esamų ir buvusių gimnazistų bei mokytojų meninėmis fotografijomis. Neseniai gimnazijos bendruomenė susirinko į almanacho pristatymą – jį mokiniams pasirošti padėjo lituanistės Lina Kraujelienė ir Zita Žižliauskienė. Šventės vedėjai kalbino jaunuosius kūrėjus, kvietė prisiminti, kaip gimsta eilėraštis, prozos eilutė ar meninė fotografija. Šiltą atmosferą kūrė buvusios gimnazijos ugdytinės, dabar LEU teatro pedagogikos studentės, bardės Indrės Kazakauskaitės dainos, susirinkusieji klausėsi autorių skaitomų kūrinių. Pasidžiaugta, kad viena iš almanacho autorių – abiturientė Agnė Šikaitė (mokytoja Zita Žižliauskienė) – dalyvaus respublikiniame jaunųjų filologų konkurse, vyksiančiame Šilutėje.

Jolanta LIUBECKAITĖ

Drąsųjų mokykla – „skaitanti mokykla“

Dolės Gedmontienės nuotr.

■ Lietuvių kalbos mokytoja Miglė Puzarienė skaito pirmokams.

Šiaulių r. Drąsųjų mokyklos bibliotekininkė **Laima Jucaitė** rašo „Dialogui“ pakvietusi savo ugdymo įstaigos mokinius, mokytojus ir vaikų tėvus dalyvauti programoje „Skaitančios mokyklos“ (LPF Mažojo Princo fondo iniciatyva *Visa Lietuva skaito vaikams* (iniciatyvos šūkis – „Skaitykime vaikams 20 minučių per dieną. Kiekvieną dieną!“)). „Pradėjus įgyvendinti programą, nuo 2013 metų sausio pradžios klasių mokiniai kiekvieną dieną mėgaujasi įvairių kūrinių klausimu. Pirmosiomis savaitėmis tekstus skaityti pradėjo klasių mokytojos, mokyklos bibliotekininkė. Įsibėgėjus programos vykdymui, vis drąsiau įsijungia ir kitų dalykų mokytojai bei mokinių tėvai. Mokinukai kūrinius ne tik išklausė, bet ir trumpai aptaria“, – pasakoja informacijos autorė.

Be to, L. Jucaitė pasidžiaugia, jog Drąsųjų mokyklos biblioteka pasipildė 110 knygų, kurias jai padovanojo Almos Adamkienės labdaros ir paramos fondas.

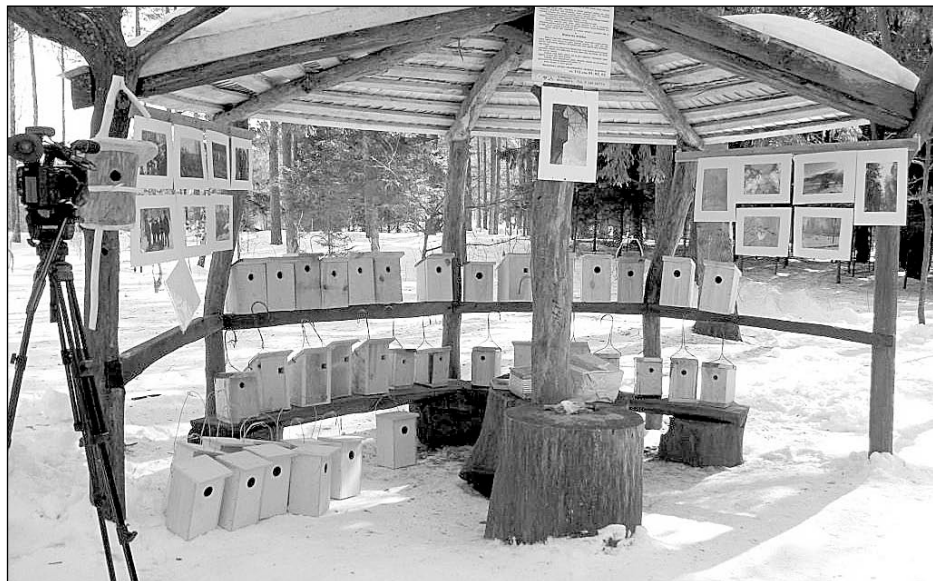
Butrimoniškiams „Šviesoforas“ nebaisus

Butrimoniškiai neatsidžiaugia tapę Alytaus apskritys vyriausiojo PK organizuoto konkurso „Saugiausia seniūnija 2012“ Alytaus rajono nugalėtojais. Butrimonių gimnazijoje, siekiant nuo mažens ugdyti atsakingą ugdytinių elgesį keliaujant į mokyklą ar pas draugus, kiekvieną pavasarį organizuojama respublikinio mokinių konkurso „Saugokime jaunas gyvybes keliuose“ viena iš sudėtinių dalių – „Šviesoforo“ konkursas.

Pradinių klasių mokytoja **Gina Griškonienė** „Dialogui“ pasakoja: „Pagal minėtų varžybų nuostatus pradinukai turi atlikti teorines ir praktines užduotis. Taigi konkurso dalyviams buvo išdalinti kelialapiai, pagal kuriuos jie turėjo įveikti keturių stotelių užduotis. Pirmoje stotelėje mokiniai demonstravo, kaip moka pereiti sankryžą, kurioje eismą reguliuoja šviesoforas. Antroje – parodė teorines žinias sprenddami situacijas, pavaizduotas maketuose. Trečiojoje prisiminė ir teisingai atpažino pagrindinius kelio ženklus. Atlikdami ketvirtąją užduotį konkurso dalyviai išėjo į Butrimonių miestelio pagrindinę gatvę, kurioje, stebimi seniūnijos policijos tyrėjo R. Gecevičiaus, Butrimonių seniūnijos seniūno A. Juso ir pradinių klasių mokytojos R. Peckuvienės, turėjo praktiškai pademonstruoti, kaip saugiai pereiti gatvę pėsčiųjų pėrejoje. Tradicinis „Šviesoforo“ renginys baigėsi plakatu „Būk saugus kelyje“ piešimu.“

Pasitinka sparnuočius

Daugiau kaip 90 inkilų, pagamintų iš Giedraičių girininkijos miškininkų padovantų pušinių lentų, buvo iškabinta Pašilių miške, – praneša biologijos mokytoja **Jūratė Guobienė**. Mokytoja parašė „Dialogui“ apie tai, kaip Molėtų r. Giedraičių Antano Jaroševičiaus vidurinės mokyklos Jaunieji miško bičiuliai kartu su „Meistrelių“ ir „Drožliukų“ būrelių nariais paminėjo Paukščių dienos šventę – ji šiemet buvo skirta prisiminti jos sumanytoji, gamtininkui profesorius Tadu Ivanauskui. „Pušų viršūnėmis nuvilnijo moksleivių skaitomos eilės apie mišką, pavasarį, sugrįžtančius paukščius, skambėjo dainos. Vaikai išgirdo įdomių prisiminimų apie T. Ivanauską, jo veiklą; susidomėję klausėsi, kaip gaminti inkilėlius skirtingoms paukščių rūšims, kaip globoti paukščius ne tik žiemą. Pašilių miško pavėsinėje moksleiviai organizavo inkilukų parodą, eksponavo nuotraukas tema „Lietuvos pasaka miške“, – pasakoja mokytoja.

■ Giedraičių A. Jaroševičiaus vidurinės mokyklos Jaunieji miško bičiuliai kartu su „Meistrelių“ ir „Drožliukų“ būrelių nariais pasirengę pasitikti grįžtančius paukščius.

Pusryčių fiesta

• Tyrimų duomenimis, Lietuvoje, kaip ir Europoje bei JAV, 30 proc. vaikų nevalgo pusryčių. Iš jų rečiau pusryčius valgo mergaitės, vyresnio amžiaus vaikai ir paaugliai iš žemesnio socialinio sluoksnio. Dažniausiai nurodomos nevalgymo priežastys – laiko trūkumas, alkio nebuvimas ar dietų laikymasis. Vaikai, kurie nevalgo pusryčių, labiau linkę užkandžiai didelių energinės, bet mažos maistinės vertės užkandžiais. Pusryčių nevengiantieji dažniau renkasi sveikesnį maistą – suvalgo daugiau daržovių, išgeria daugiau pieno ir mažiau gaiviųjų gėrimų bei būna fiziškai aktyvesni. Taip pat yra tyrimų, kurie nurodo, jog pusryčių valgymas susijęs su geresne atmintimi, aukštesniais rezultatais, mokyklos lankymu bei geresne nuotaika. Taigi neabejotinai reikia dėti visas pastangas, kad pusryčiai būtų valgomi ir mėgstami, – praneša ir konstatuoja mokytoja **Regina Čeikauskienė**.

Pedagogė „Dialogui“ parašė apie Molėtų r. Giedraičių Antano Jaroševičiaus vidurinėje mokykloje vykusią „Sveikatiados pusryčių fiestą“. Renginiu siekta atkreipti mokinių, jų tėvų dėmesį į pusryčių, kaip sveikatai svarbios mitybos dalies, naudą ir būtinumą. Penktokai gamino įvairių šalių tradicinius pusryčius, šeštokai – pusryčius pagal savo ir tėvėlių receptus ir jais vaišino mokyklos bendruomenę. Mokiniai, pasak informacijos autorės, suprato, kad pusryčiauti verta, naudinga ir skanu, taip pat paskatino apie tai susimąstyti ir suaugusiuosius.

• Respublikiniame „Sveikatiados“ projekte, kuris propaguoja sveiką gyvenseną, dalyvauja ir Tauragės Žalgirio gimnazija. Ir joje visa savaitė buvo skirta suvokti pusryčių svarbą, – praneša **Diana Kazlauskienė**. Technologijų pamokų metu moksleiviai ruošė pusryčius, kurie vėliau buvo degustuojami. Spręstas „Pusryčių eksperto“ kryžiažodis. Jaunieji gimnazistai sudarinėjo ir eksponavo pusryčių meniu, pagal kuriuos organizmas gauna daugiausia energijos. Prie projekto prisidėjo ne tik moksleiviai, bet ir mokytojai: biologijos, chemijos ir technologijų mokytojai vykdė mokinių apklausą „Pusryčiai – dienos energijos šaltinis“ ir t. t.

■ Tauragės Žalgirio gimnazijos moksleiviai gamina pusryčius.

• Pusryčių fiesta vyko ir Šiaulių r. Raudėnų mokykloje. Apie tai „Dialogui“ parašė biologijos ir geografijos mokytoja **Vilija Lapėnienė**.

Fariziečiai ir sadukiečiai

Nuosprendžiui nukryžiuoti Kristų didelės įtakos turėjo aukštųjų judėjų dvasininkų nuomonė.

Kas gi buvo tie Mesijo nekętėjai? Kas gi buvo tie, kuriuos Jėzus, visiems rasdavęs gerą žodį, negailestingai koneveikė?

Dorovės saugotojai

Jėzaus laikais fariziečiai buvo laikomi pačia įtakingiausia judėjų religine grupuote. Kadangi patys fariziečiai daugiausia priklausė vidurinajai klasei, jie pamažu pelnė plačių gyventojų masių pasitikėjimą – skirtingai nuo sadukiejų – aristokratų religinės grupuotės.

Kitaip nei sadukiečiai, fariziečiai tikėjo žmogaus prisikėlimu po mirties. To meto religinių radikalų – zelotų partija aistringai troško sukilti prieš romėnų valdžią ir ginklu atkurti savo šalies nepriklausomybę. O fariziejų pozicija buvo kitokia: pasak jų, jeigu istorijai vadovauja Dievas, žmogus neturi priešintis jo valiai. Jie laukė dieviškojo įsikišimo Mesijo pavidalu.

Bendras fariziejų grupuotės narių skaičius Jėzaus žemiškojo gyvenimo metais nebuvo jau toks didelis – apie 6–8 tūkst. žmonių. Paprasta liaudis žavėjosi jų asketizmu, jų pasyviu stabmeldžių romėnų valdžios nepriėmimu. Fariziečiai stiprino sinagogas, ragindami žmones atsigręžti į Dievo įstatymus, vadovautis jais kasdieniame gyvenime. Fariziejų grupuotės narių daugumą sudarė prekybantai ir mokytojai, buvo tarp jų ir dvasininkų.

Brolijos, į kurias buvo susibūrę fariziečiai, reguliariai organizuodavo savo susirinkimus ir laikydavosi griežtų naujų narių priėmimo taisyklių. Pretendentai į fariziejus privalėdavo dažnai melstis, laikytis „įstatymo dėl dešimtinės“ (tai yra dešimtąją savo pajamų dalį skirti Jeruzalės šventykiai), du kartus per savaitę pasninkauti, atlikinėti ritualinio apsiplėvimo procedūras, aukoti aukas ir, žinoma, nedirbti per šabą bei laikytis sudėtingo mitybos kanono.

Fariziečiai dažnai susivienydavo su „knygininkais“ – judėjų teisės žinovais, užsiiminėjusiais šventraščių perrašinėjimu ir aiškinimu. Knygininkai taip pat buvo gerbiami liaudies, tai liudija ir kreipinys „rabi“ („mokytojai“), kuriuo į juos būdavo kreipiamasi. Knygininkai pirmininkaudavo vietos teismuose, dėstydavo mokyklose. Būtent juos pasitelkdami fariziečiai skiepijo liaudžiai savo pažiūras.

Kaltinimai veidmainyste

Taip, daugelis fariziejų buvo tokie: jie kategoriškai nepripažino Jėzaus Mesijumi, o šis smerkė juos už veidmainystę, pasipūtumą, pagyrūniškumą, jų abejin-

gumą paprastiems žmonėms. Fariziejų pažiūros visai nesisėdino su Kristaus mokymu apie artimo meilę, atgailą ir atleidimą.

Evangelijose fariziečiai piešiami vien juodomis spalvomis ir tai atspindi tarp krikščionybės pasekėjų ir rabiniškojo judaizmo tvyrojusią nesantaiką. Ypač tai atspindi Mato evangelijoje: „Vargas jums, veidmainiai Rašto aiškintojai ir fariziečiai! Jūs panašūs į pabaltintus antkapius, kurie iš paviršiaus gražiai atrodo, o viduje pilni mirusiųjų kaulų ir visokių nešvarumų. Taip ir jūs iš paviršiaus atrodote žmonėms teisūs, o viduje esate pilni veidmainystės ir nedorumo.“

Sunku patikėti, kad Kristus taip žiauriai plūstų visus fariziejus, greičiausiai čia turėti omenyje atskiri jų atstovai.

Iš tiesų kai kurie fariziečiai vaidino svarbų vaidmenį krikščioniškosios Bažnyčios gyvenime. Tai tokie žmonės, kaip Nikodemas – aukštas dvasininkas, Sinedriono narys ir slaptas Kristaus pasekėjas, protestavęs prieš jo nuteisimą. Tai Gamalielis, gynęs prieš Sinedrioną šventuosius apaštalus Petrą ir Paulių. Tai Juozapas iš Arimatėjos, drąsiai išprašęs iš Pontijaus Piloto Kristaus kūną, kad galėtų jį deramai palaidoti. Net ir pats apaštalas Paulius išdidžiai mėgdavo visiems sakyti: „Pagal įstatymą aš fariziejus.“

Religiniai oligarchai

Susidūrimai tarp Kristaus ir fariziejų daugiausia vykdavo Galilėjoje. Kristaus kančių metu Jeruzalės fariziečiai daugiausia tūnojo šešėlyje. Pagrindinės atakos prieš Kristų ėmėsi sadukiečiai – religinė-politinė partija, užėmusi aukštus postus šventykloje ir valstybėje. Siekdami išsaugoti savo privilegijas jie buvo pasirengę eiti į kompromisą su romėnų okupacine valdžia. Atsidėkodami už tokią poziciją romėnai leido jiems išlaikyti valdžią šventykloje bei Sinedrione.

Sadukiečiai turėjo aukojimui skirtų gyvulių pardavimo monopolį: už šiuos gyvulius reikėjo mokėti specialia šventyklos valiuta, kurios kursą nusistatydavo jie patys. Sadukiečiai taip pat imdavo dešimtinę iš kiekvieno judėjo šventyklai išlaikyti. Prekių išvaymas iš šventyklos kėlė rimtą grėsmę tiek jų valdžiai, tiek ir jos merkantiliniams interesams. Tai buvo vienintelis žinomas atvejis, kai Jėzus savo žodžius sustiprino griežtais veiksmais.

Sadukiejų konservatyvumas neleido jiems deramai įvertinti tokių naujų idėjų, kaip mokymas apie prisikėlimą iš numirusiųjų. Jie buvo abejingi vilčiai sulaukti Mesijo – Išganytojo, jiems visiškai pakako savo užtikrintos materialinės padėties globojamiems Romos statytinių. Sadukiečiai netikėjo jokių pomirtinių gyvenimu, todėl stengėsi maksimaliai prisimėgauti žemiškaisiais džiaugsmams. Juos visiškai tenkino galiojantys įstatymai ir jie nematė jokio reikalo vaikytis kažkokių naujų idealų.

Tvirtai pasiryžta nužudyti

Kristus su sadukiejais retai susidurdavo: jie Galilėjoje buvo mažiau įtakingi negu Jeruzalėje. Evangelijoje užsime-

nama apie klausimą, kurį sadukiečiai buvo uždavę Jėzui jau kitą dieną po jo atvykimo į Jeruzalę. Tikriausiai jie, netikintys jokių prisikėlimu, ketino išjuokti ir Kristų, ir fariziejus, pasinaudodami savo pačių susikurta istorija: „Mokytojau, Mozė yra mums parašęs: Jei kieno vedęs brolis numirtų bevaikis, tuomet jo brolis tegul veda našlę ir pažadina savo broliui palikuonių. Taigi yra buvę septyni broliai. Pirmasis vedė žmoną ir mirė bevaikis. Ją vedė antrasis, paskui trečiasis ir paeiliui visi septyni, ir mirė, nepalikdami vaikų. Galiausiai mirė ir ta moteris. Kurio gi žmona ji bus, kai mirusieji prisikels? Juk ji yra buvusi visų septynių žmona!“ Jėzus jiems atsakė: „Šio pasaulio vaikai veda ir teka, o kurie pasirodys verti dalyvauti aname pasaulyje ir mirusiųjų prisikėlime, tie neves ir netekės. Nebegalės jie ir mirti, nes būdami prisikėlimo vaikai, bus tolygūs angelams ir bus Dievo vaikai. O kad mirusieji prisikels, mini ir Mozė pasakojime apie krumą, kur jis Viešpatį vadina Abraomo Dievu, Izaoko Dievu ir Jokūbo Dievu. Juk Dievas nėra mirusiųjų Dievas, bet gyvųjų, nes visi jam gyvena.“ (Lk 20, 28–38)

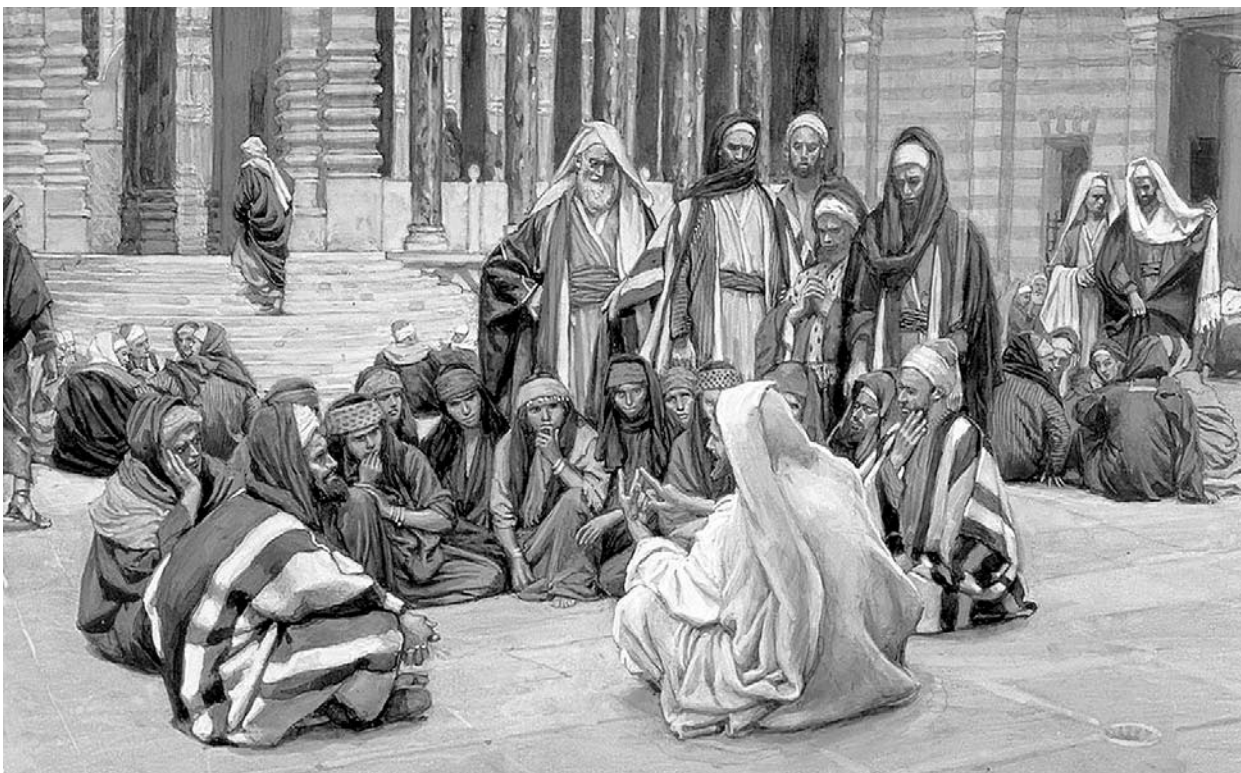
Nors žodis „sadukiečiai“ nedažnai minimas kalbant apie Jėzaus kančias, jie visada turimi galvoje, kai kalbama apie aukščiausiojo rango dvasininkus. Sadukiejus Kajafas buvo pagrindinis Jėzaus nukryžiuojimo ideologas – tai istorinis faktas, ir tikriausiai būtent sadukiejų iniciatyva Kristus buvo Sinedriono nuteistas. Kai Kristaus pamokslai ėmė traukti vis didesnes mases, vyriausieji kunigai Sinedriono teiravosi: „Ką darysime? Šitas žmogus daro daug stebuklų. Jei taip jį paliksime, visi įtekės jį; ateis romėnai ir sunaikins šventąją vietą bei mūsų tautą.“ Vienas iš jų – Kajafas, tais metais vyriausiasis kunigas – jiems tarė: „Jūs nieko neišmanote ir nepagalvojote, jog jums geriau, kad vienas žmogus mirtų už tautą, o ne visa tauta žūtų.“ (Jn 11, 47–50)

Tai reiškė sprendimą perduoti Kristų Romos valdžiai. Taigi sadukiečiai norėjo vienu ypu nužudyti Kristų, suversti kaltę romėnams ir sukurti savo pačių lojalumo romėnams regimybę. „Nuo tos dienos jie buvo tvirtai pasiryžę jį nužudyti.“ (Jn 11, 53)

Kai kurie tyrinėtojai įsitikinę, jog Mato evangelijoje Jėzaus fariziejų koneveikimas pavaizduotas kiek hiperbolizuotai. Evangelija buvo parašyta, sprendžiant iš visko, tuo laiku, kai iš judėjų kilę krikščionys pasidalijo į dvi grupes: nuomonės išsiskyrė svarbiu klausimu – kokių laipsnių krikščionims dera laikytis Mozės įsakymų. Vieni laikėsi pozicijos, jog krikščionys privalo laikytis visų judėjiškų įstatymų, kiti – kad jiems užtenka klausytis tik Jėzaus nurodymų. Panašu, kad skirtingi Evangelijų autorių požiūriai ir atspindėjo tame, kaip jie pateikė Jėzaus ir fariziejų polemiką.

Parengė

Dana DOVYDAITYTĖ

MOKYKLOSE

Knygnešio diena Ubiškėje

„Per mūsų teritoriją driekiasi knygnešių nutiestas lietuviškos raštijos ir knygos kelias, todėl kovo 15-ąją tradiciškai mokykloje minima Knygnešio diena. Vienas žymiausių Žemaitijos knygnešių Domininkas Bubėnas palaidotas Ubiškės kapinaitėse“, – pasakoja „Dialogui“ Telšių r. Ubiškės mokyklos-darželio pradinių klasių mokytoja **Jūratė Baltrimienė**. Pedagogė minėta proga mokinukams papasakojo apie D.Bubėno gyvenimą ir veiklą, svarbiausius mūsų raštijos istorijos momentus. Mokiniai skaitė eiles, dainavo dainas apie tėvynę, stebėjo lietuviško meninio filmo „Knygnešys“ ištrauką. Mokyklos-darželio bendruomenė aplankė knygnešio D.Bubėno ir knygnešių globėjo I.Vaišvilos kapus.

„Du sparnai“

Nuo 1997-ųjų pavasario Zarasų Pauliaus Širvio mokykloje rengiamos teatro savaitės, į kurias suvažiuoja moksleivių teatriniai kolektyvai iš įvairių Lietuvos vietų: Vilniaus, Kauno, Birštono, Molėtų, Utenos, Ignalinos, Visagino, Rokiškio, Pandėlio, Zarasų... Ir šiemet (03 21) Pauliaus Širvio progimnazijoje įvyko tradicinė teatro šventė, ji vadinosi „Du sparnai“.

Apie tai redakcijai parašė progimnazijos mokytoja **Vilma Valainienė**.

Pasak informacijos autorės, režisierė Gražina Karlaitytė kiekvienais metais žiurovus nustebina vis naujais įsimintinais spektakliais. „Galime didžiuotis, kad Zarasai turi puikų teatro žiurovą. Tai didžiulis režisierės G.Karlaitytės nuopelnas. O kur dar teatro užkulisiai, kur daugybė tarsi nematomų, bet labai svarbių organizacinių, techninių darbų. Prisiminkime teatro renginių įkūrėją, puoselėtoją ir globėją Dalią Vitkūnienę, mūsų progimnazijos direktorę Aldoną Navickienę, nenuilstantį Teatro dienų vedėją Vasilijų Trusovą, dailės mokytoją Žydrūną Dainį, technologijų mokytoją Stanislavą Daunaravičienę, muzikos mokytoją Jurgą Sagadinaitę, choreografę Elžbietą Žigaitę, Teatro dienos kuratorę Andželiką Vitkūnienę ir visą darnų progimnazijos kolektyvą, kuris moka uždegti moksleivius, moka džiaugtis ir dalintis teatro stebuklais.“

SEMINARAI

Tarp gėlių, iškamšų ir senų rakandų

Daugiabučio namo viršutiniame aukšte įsikūrusiame Vilijos ir Stasio Pigagų muziejuje Alytaus Šaltinių pagrindinės mokyklos mokytojų komanda surengė seminarą „Kūrybiškumui palanki aplinka – mokinių ugdymo(si) sėkmės prielaida“. Jame dalyvavo vienos minėtos ugdymo įstaigos pradinių klasių mokytojos.

„Muziejuje yra trys ekspozicijų salės, – pasakoja „Dialogui“ **Rasa Nastaravičienė** ir **Adrija Saulėnienė**. – Pirmoje, kurioje eksponuojami daiktai iš Dzūkijos regiono, šeimininkė Vilija papasakojo muziejaus įkūrimo istoriją. „Egzotikos“ salėje visus nustebino gėlių gausa, įspūdingos gyvūnų ir paukščių iškamšos. Trečioje salėje, kur eksponuojami seni rakandai, visų laukė smagi užduotis – rasti senovinį daiktą tarp gausybės eksponatų. Po smagių kūrybinių užduočių prasidėjo ne mažiau kūrybinė ir įdomi seminario veikla. Su Lietuvos mokyklų patirtimi apie kūrybines aplinkas supažindino lektorė V.Kuncienė. Iš pateiktos medžiagos pasisėmė idėjų, kaip vesti pamokas netradicinėje aplinkoje, pasidalinome ir savo darbo patirtimi...“

Alytaus Šaltinių pagrindinės mokyklos mokytojos dalyvauja UPC projekte „Pradinio ugdymo tobulinimas“.

PROJEKTAI

Jaunimas be sienų

Ispanijoje, La Manšos žemėje, Villarrubia de los Ojos miesto vidurinėje mokykloje įvyko antrasis projekto „Jaunimas be sienų – migracija Europoje“ (*Comenius*) šalių partnerių susitikimas. Lietuvai jame atstovavo Švenčionių r. Švenčionėlių Mindaugo gimnazijos mokytojai **Jelena Diatlova** (koordinatore ir šios informacijos „Dialogui“ autorė), Jūratė Guigienė, Asta Činčikienė ir trys atrankos konkursą gimnazijoje laimėjusios mokinės. Kalbėtasi apie šalių stereotipus ir vertybes, apie migracijos įtaką jaunimui. Kulminacija tapo kultūrų festivalis miesto kultūros centre. Per savaitę projekto dalyviai susipažino su mokykla, aplankė mieste lyje esantį vyno ir alyvuogių aliejaus kooperatyvą, sūrių gamyklą, Daimelio nacionalinį parką, vyko į ekskursijas į Toledą, Consuegrą, dvi dienas praleido Madride ir t. t.

Gerbiami mokytojai, direktoriai, darželių auklėtojai, dėstytojai,
„Dialogas“ – Jūsų profesinis laikraštis.

Kviečiame prenumeruoti ir siūlome 3 variantus –
rinkitės Jums patogiausią!

I. Popierinė laikraščio versija

Užsiprenumeruoti galima:

- Interneto svetainėje www.dialogas.com. Raskite prenumeratos nuorodą, ją paspauskite, užpildykite pateiktą formą ir šią atsiųskite į redakciją.
- Visuose „Lietuvos pašto“ ir „Lietuvos ryto“ skyriuose – tradiciškai.

Prenumeratos kaina:

- » visiems metams – 175,89 Lt,
- » pusei metų (6 mėn.) – 95,94 Lt,
- » 3 mėn. – 47,97 Lt,
- » 1 mėn. – 15,99 Lt.

II. Elektroninė laikraščio versija

Prenumeruoti galite adresu

<http://www.dialogas.com/pdf-prenumerata/>

Prenumeratos kaina

FIZINIAMS asmenims:

- » visiems metams – 87,95 Lt,
- » pusei metų – 52,77 Lt,
- » 3 mėn. – 29,74 Lt,
- » 1 mėn. – 10,00 Lt.

JURIDINIAMS asmenims (tiems, kam reikalinga sąskaita faktūra):

- » visiems metams – 115,69 Lt,
- » pusei metų – 63,74 Lt,
- » 3 mėn. – 32,57 Lt,
- » 1 mėn. – 11,79 Lt.

III. Tinklapis – dialogas.comwww.dialogas.com – nuomonių ringas

- » Švietimo aktualijos
- » Straipsnių fragmentai
- » Internetinė apklausa
- » Nuotraukos, nuorodos, komentarai, archyvai
- » Kita naudinga informacija

Jei kiltų klausimų, paskambinkite į redakciją tel. (8 ~ 5) 234 1571 arba parašykite info@dialogas.com – ir gausite visą Jus dominančią informaciją.

Jei nespėjote „Dialogo“ užsiprenumeruoti Lietuvos pašto skyriuose, galite tai padaryti mūsų internetinėje svetainėje www.dialogas.com bet kuriuo metu.

Ačiū, kad prenumeruojate „Dialogą“.

DIALOGAS

Vyriausioji redaktorė
Elena Tervidyte
Tel. 234 4328,
mobil. 8 ~ 699 38 150,
telen@takas.lt

www.dialogas.com

Redaktorė **Lizeta Lozuraitytė**: redaktore@dialogas.com; tel. 234 0482
Apžvalgininkas **Vytautas Strazdas**: apzvalgininkas@dialogas.com; tel. 234 6943
Korektorė **Lina Paragytė**: korektura@dialogas.com
Maketuotojas **Arturas Gusevas**: maketas@dialogas.com
Vyr. buhalterė **Rasa Krilavičiūtė**: buhalterija@dialogas.com
Administratorė **Laurena Remenčiūtė**: info@dialogas.com; tel./faksas 234 1571
Prenumerata: prenumerata@dialogas.com

Savaitraščio indeksas 0017.
Redakcija: Antakalnio g. 31, LT-10312 Vilnius. Faksas 234 1571
Įmonės kodas 221262680. Atsiskaitomoji sąskaita LT72 70440 6000118958
AB SEB bankas. Banko kodas 70440.

Straipsnių autorių mintys gali nesutapti su redakcijos nuomone. Už reklamos, skelbimų ir mokamų straipsnių turinį redakcija neatsako. Rankraščiai nerenzuojami ir negrąžinami. Kopijuoti ar platinti savitiraštąje publikuojamą medžiagą be redakcijos sutikimo draudžiama.

Leidžia UAB „Polilogas“.

REMIJA SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS FONDAS

Išleista ketvirtadieniais.
Laikraštis leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. SL 093. 4 sp. l. Tir. 2021 egz.
Spausdino UAB „Lietuvos ryto“ spaustuvė,
Gedimino pr. 12a, LT-01103 Vilnius.
ISSN 1392-1916

MOKYKLOSE

Liaudies dainų, šokių ir muzikos festivalis

Šiaulių miesto mokyklų mokinių Liaudies dainų, šokių ir muzikos festivalyje „Tekla saulė, teka...“ dainavo, šoko, muzikavo ir vaidino meninės raiškos kolektyvai ir solistai iš 13-os miesto ir rajono mokyklų, – praneša Stasio Šalkauskio gimnazijos (festivalio šeiminkės) Neformaliojo švietimo ir pagalbos skyriaus vedėja Irena Kiltanavičienė. Festivalis tapo pirmuoju labai sėkmingu renginiu, skirtu Tarmių metams, nes festivalio dalyviai ir dainavo, ir pasakojo įvairiomis krašto tarmėmis. Renginį inicijavo gimnazijos mokytoja V.Malinauskaitė.

Šokių karuselė

Šiaulių Gegužių progimnazija prisipildė šokančių vaikų klegesio – dvyliką kartą buvo organizuotas respublikinis šokių festivalis. Jau 2 metus tai – šokių festivalis „Šokių karuselė“. Sulaukta 12-os vadovų kolektyvų, kurie pateikė 22 šokius. Mokykloje svečiavosi Šiaulių miesto ir rajono, Joniškio, Radviliškio, Kauno miesto šokėjai. Kolektyvai dalyvavo 3 amžiaus grupių pasirodymuose. Pasirodymus vertino komisija ir visi kolektyvai buvo apdovanoti. 1–4 ir 5–8 kl. amžiaus grupėse pirmąsias vietas laimėjo Šiaulių šokių klubo „Flamingas“ šokėjai (vad. D.Svirskytė ir I.Kamrazerytė), 9–12 kl. – Šiaulių Simono Daukanto gimnazijos šokių kolektyvas „Areka“ (vad. A.Gutauskienė). Apie tai „Dialogui“ parašė festivalio organizatorės Daiva Virakienė ir direktoriaus pavaduotoja ugdymui Rita Tamašauskienė.

Auksinės rankelės + 100 dienų

Alytaus Šaltinių pagrindinės mokyklos skaitykloje ir bibliotekoje pirmokai su mokytoja Erika Paškevičiene pristatė parodėlę, skirtą paminėti 100-ui pirmųjų dienų mokykloje. Mokiniai kartu su tėvais kūrė darbelius iš šimto įvairių daiktų. Sukurti gražūs, apetitą žadinantys medeliai iš saldinių, vėriniai iš makaronų ir sagų, tortas iš spalvotų pieštukų ir kiti įdomūs darbeliai.

„Antroji eksponuojama paroda – „Auksinės rankelės“, ją surengti įkvėpė nuo gruodžio mūsų bibliotekoje eksponuota Alytaus Panemunės pagrindinės mokyklos lietuvių kalbos mokytojos Inos Dumbiausienės tautiniais kostiumais pasipuošusių lėlių paroda: 85 eksponatai įvairių tautų kalbomis sveikino lankytojus su Naujaisiais metais“, – pasakoja „Dialogui“ Šaltinių pagrindinės mokyklos bibliotekos vedėja Živilė Kuzmickienė. Parodai „Auksinės rankelės“ darbus nešė ne tik mokytojai, bet ir aptarnaujantis personalas, mokiniai. Mokyklos bendruomenės narių auksinės rankelės sukūrė papuošalų, drabužių, riešinių, lėlių, suvenyrų bei kitų gražių darbų.

■ Saldinių medeliai Alytaus Šaltinių pagrindinės mokyklos pirmokų ir jų tėvų parodėlėje „100 dienų mokykloje“

Globalizacijos atspindžiai

Savaitę prieš velykines atostogas Kauno mechanikos mokykloje šurmuliavo projekto „Globalizacijos proceso atspindžiai geografijos, anglų ir lietuvių kalbų pamokose“ dalyviai. Mokyklos stendai pasipuošė nauja medžiaga apie Jungtinę Karalystę, visą savaitę vyko integruotos anglų kalbos ir geografijos bei anglų ir lietuvių kalbų pamokos, viktorinos, parodos. „Nepamiršta ir mūsų Žemė – jos dienos paminėti mokiniai atsakinėjo į klausimus, iš anglų kalbos vertė eilėraščius apie gamtą. Kalbėdami apie anglakalbių šalių kultūrą ir papročius, mokytojai priminė ir etnokultūrinės tradicijas, atkreipė dėmesį į lietuvių kalbos tarmes – gyvąją mūsų senosios kalbos versmę“, – pasakoja mokytoja Judita Meiglaitė.

Nuotaikingai pristatė knygą

Šiaulių Vijolių vidurinės mokyklos ketvirtokė Algita Skirmantaitė ir šeštokė Gabrielė Balčiūnaitė dalyvavo Knygų pristatymo konkurse 2013, skirtame Tarptautinei vaikų knygos dienai paminėti (jis vyko Šiaulių apskrities Povilo Višinskio bibliotekoje). Šiaulių miesto vaikų globos namuose gyvenančios moksleivės pristatė vokiečių rašytojos Parcijios Schroder knygą „Geriausia draugė – kvaila višta“. Pasak „Dialogui“ parašiusios bibliotekos vedėjos Natašos Romanovos, nuotaikingas mergaičių pasirodymas patiko ne tik publikai, bet ir konkurso vertinimo komisijai (jai pirminkavo ŠU docentė Džiuljeta Muskuliūnienė). Vijolių mokyklos ugdytinių knygos pristatymas pelnė II vietą.

Pagal Jėzaus mokslą vynas yra kraujas (velnias).

Karaliaus Mindaugo blaivybės draugija

Užs. 423

PRO MEMORIA

Danutė Ona ŽILIENĖ
(1936-06-11 – 2013-03-23)

Liko tik pienės pūkas
Didelėj, sunkiai alsuojančioj žemėj...
Neužpūsk pienės pūko,
Neužpūsk... (J.Degutytė)

Taip jaučiamės mes – Valdorfo mokyklų ir darželių bendruomenės – netekę Danutės Onos Žilienės. Vieniems ji buvo mokytoja, kitiems – patarėja, tretiems – draugė.

Apie save viename interviu Danutė yra sakiusi: „Gimiau Semeliškėse, čia gyvenau iki 1941 metų. Lankiau savo dėdės Jono Ališausko, tuometinio seniūno, įkurtą darželį. Iki šiol prisimenu dainas ir šokius, išmokus tenai. Vėliau tėvai išvyko į Žiezmarius, ten mokiausi iki septintos klasės. Grįžome į Semeliškes jau po karo, tėvai norėjo atsiimti savąjį namą, kurioje buvo įkurta ambulatorija. Tai buvo 1947–1948 metais. Palaipsniui tėvai atgavo savo namus, o aš pasimokiusi 7–8 klasėse, išvykau į Trakų mokytojų seminariją. Vėliau baigiau Vilniaus pedagoginį universitetą, aspirantūrą. 1980 m. apsigyniau daktaro laipsnį tema „Apsakymo mokymas vidurinėje mokykloje“. Su Semeliškėmis dabar sieja tėvų namai, kapa, dukters šeima (ji ištekėjo už semeliškietės, čia gyvena dukters anyta), šv. Roko atlaidai, per kuriuos iki šiol pas mane susirenka apie dvidešimt draugų ir giminaičių.“

Danutė Ona Žilienė parašė 8 knygas, 50 metodinių-mokslinių straipsnių; redagavo daugiau nei 40 leidinių, skaitė paskaitas mokytojams ir studentams. Jos pedagoginio darbo patirtis – 47 metai (1954–2001), leidybinio darbo patirtis – 14 metų (1997–2011). 1960 m. tapo lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja, 1980 m. – socialinių mokslų (edukologi-

jos) daktare, 1989 m. – docente, dirbo Lietuvos pedagogų kvalifikacijos centre bei Vilniaus dailės akademijoje.

Ji į Lietuvą parvežė pirmuosius Valdorfo pedagogikos daigus. Dirbdama Mokytojų tobulinimosi institute susipažino su lektore Ene Sarv iš Estijos, kuri skaitė paskaitą apie Valdorfo pedagogiką. Pirmą kartą išgirstos mintys giliai paveikė Danutę, ji pajuto, kad šios pedagogikos ieškojo visą savo gyvenimą. Todėl 1991 metais, gavusi pasiūlymą lankyti dvejų metų Valdorfo pedagogikos seminarą Maskvoje, iš karto sutiko.

Grįžusi iš seminaro Danutė Ona Žilienė pakvietė lektorių Jorgeną Nielseną iš Danijos pradėti ilgalaikį seminarą Vilniuje, kuris tęsėsi penkerius metus (1992–1997). Tai buvo naujas seminaro etapas, pavadintas „Valdorfo pedagogikos filosofiniai, pedagoginiai ir psichologiniai pagrindai“. Į seminarą susirinko 200 klausytojų, jį baigė 80. Tai buvo žmonės, ištroškę ugdymo laisvės. Šios pedagogikos idėjų sklaida sutapo su Atgimimu. Baigę seminarą klausytojai pabiro po Lietuvą, pradėjo steigti darželius, mokyklas, organizuoti seminarus, leisti knygas ir kt.

1993 m. Danutės Žilienės iniciatyva buvo įkurtas Lietuvos Valdorfo pedagogikos centras, kurio paskirtis buvo organizuoti seminarus, skleisti gerą patirtį, kurti programas. Daug jėgų pareikalavo ugdymo programų paruošimas bei kompromisų ieškojimas, kad būtų leista dirbti pagal Valdorfo mokyklų programas Lietuvoje. Taip prasiėjo tikrasis Valdorfo judėjimas Lietuvoje.

Labai liūdna, kad būtent šiemet – minint Lietuvos Valdorfo pedagogikos centro dvidešimtmetį – tenka atsiveikinti su šios pedagogikos pradininke Lietuvoje, puoselėtoja bei skleidėja – Danute Ona Žilienne.

Tarsi testamentas mums – Danutės Onos Žilienės „Elektrėnų kronikoje“ 2011-09-02 išsakyti žodžiai:

„Mokytojai linkiu klausytis savo širdies ir kurti tokią mokyklą, kurios ilgisi, kurioje jis galėtų laisvai dirbti ir atskleisti savo gebėjimus, būti savimi.

Bet laisvė nedovanojama. Jos reikia siekti ir už ją reikia mokėti. Būti laisvam nelengva.

Reikia didelės atsakomybės ir stiprybės. Būkite laisvi, jeigu jau subrendote laisvei.“

Reiškiame nuoširdžią užuojautą Jos vyriui, dukrai, anūkams ir visiems artimiesiems.

Atsisveikinant amžiams, žodžių rasti sunkiausia. Verkiant reikia – o žodžių nėra...

Valdorfo pedagogikos bendruomenė

ŠIAME „DIALOGO“ NUMERYJE MINIMOS 69 UGDYMO ĮSTAIGOS

„Ažuolo“ pagrindinė, Panevėžys	Kovo 11-osios vidurinė, Kaunas	Simno žemės ūkio, Alytaus r.
„Romuvos“ progimnazija, Šiauliai	Kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų pagrindinė, Panevėžys	Simono Daukanto gimnazija, Šiauliai
„Saulės“ pradinė, Šiauliai	Kuršėnų Daugėlių pagrindinė, Šiaulių r.	Skuodo vaikų lopšelis-darželis, Skuodas
„VIMS – International Meridian School“, Vilnius	Kuršėnų Lauryno Ivinskio gimnazija, Šiaulių r.	Specialioji, Panevėžys
„Vyčio“ katalikiška vidurinė, Kaunas	Kuršėnų Pavenčių, Šiaulių r.	Specialiojo ugdymo centras, Panevėžys
Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazija, Alytus	Lieporių pradinė, Šiauliai	Stasio Šalkauskio gimnazija, Šiauliai
Alfonso Lipniūno pagrindinė, Panevėžys	Likiškėlių pagrindinė, Alytus	Šaltinių pagrindinė, Alytus
Alksniupių pagrindinė, Radviliškio r.	Lizdeikos gimnazija, Radviliškis	Šaukoto pagrindinė, Radviliškio r.
Aukštelkų pagrindinė, Radviliškio r.	Lopšelis-darželis „Ažuoliukas“, Palanga	Šeduvos gimnazija, Radviliškio r.
Baisogalos mokykla-darželis, Radviliškio r.	Lopšelis-darželis „Žvaigždutė“, Šilutė	Šiaulėnų Marcelino Šikšnio vidurinė, Radviliškio r.
Balbieriškio pagrindinė, Prienų r.	Mechanikos, Kaunas	Šolomo Aleichemo gimnazija, Vilnius
Butrimonių gimnazija, Alytaus r.	Molėtų gimnazija, Molėtai	Švenčionių Mindaugo gimnazija, Švenčionių r.
Centro pradinė, Šiauliai	Muzikos, Alytus	Tito Masiulio jaunimo, Kaunas
Dailių amatų, Alytus	Panemunės pagrindinė, Alytus	Tyrulių pagrindinė, Radviliškio r.
Drąsčių, Šiaulių r.	Pauliaus Širvio progimnazija, Zarasai	Tytuvėnų gimnazija, Kelmės r.
Egliškių šv. Jono Bosko vidurinė, Vilniaus r.	Piliakalnio pagrindinė, Alytus	UAB „Saulės mozaika“, Šiauliai
Garliavos Jonučių vidurinė, Kauno r.	Pociūnėlių pagrindinė, Radviliškio r.	Ubiškės mokykla-darželis, Telšių r.
Gegužių progimnazija, Šiauliai	Pranciškonų gimnazija, Kretinga	Vaižganto gimnazija, Radviliškis
Giedraičių Antano Jaroševičiaus vidurinė, Molėtų r.	Profesinio rengimo centras, Alytus	Vijolių vidurinė, Šiauliai
Gražinos pagrindinė, Radviliškis	Raudėnų, Šiaulių r.	Vinco Kudirkos pagrindinė, Radviliškis
Jaunimo, Radviliškis	Riešės gimnazija, Vilniaus r.	Vinco Kudirkos progimnazija, Šiauliai
Jurgio Pabrėžos gimnazija, Kretinga	Salduvės progimnazija, Šiauliai	Žalgirių gimnazija, Tauragė
Kazimiero Paltaroko gimnazija, Panevėžys	Sidabravo vidurinė, Radviliškio r.	Želšvos pagrindinė, Marijampolės sav.

Žemės diena Lietuvos mokyklose

• Kauno „Vyturio“ katalikiškos vidurinės mokyklos pradinukai Kovo 11-osios proga parašė Prezidentei nuoširdų, spalvingą sveikinimą. Ir štai D.Grybauskaitė pakvietė minėtos mokyklos ugdytinius į prezidentūrą paminėti pasaulinę Žemės dieną. „Prezidentūros Kolonų salėje buvo suorganizuotos kūrybinės dirbtuvės, kurias vedė ornitologas D.Musteikis. Baigiant dekoruoti inkilus, į salę atvyko Prezidentė. Šalies vadovė pasidžiaugė laiškų, dekoruotais inkilais, skambia „vyturiukų“ daina ir pakvietė prezidentūros parke iškelti inkilus parskrendantiems sparnuočiams“, – pasakoja „Vyturio“ mokyklos direktorė A.Bancevičienė.

■ Kauno „Vyturio“ katalikiškos vidurinės mokyklos pradinukai ir jų mokytojos pasaulinę Žemės dieną minėjo kartu su Prezidente D.Grybauskaite.

• Su intencijomis pasikalbėti apie vis ne-sitraukiančią žiemą, apie gyvenimą mūsų žydrojoje planetoje, apie ekologijos problemas, o mažesnieji norėdami pasilinks-minti bei pabendrauti Tytuvėnuose net į tris renginius rinkosi darželinukai, pradinukai, gimnazistai bei suaugusieji, – praneša Kelmės r. Tytuvėnų gimnazijos mokytoja B.Buchienė. Gimnazistai ir mokytojai dalyvavo seminare apie aplinkosau-ginį švietimą bei gamtos išteklių saugojimą. Prie Tytuvėnų regioninio parko (TRP) lankytojų centro rinkosi darželinukai bei pradinukai, kur TRP direktorius V.Stonys ir kiti rimti specialistai jiems papasakojo apie Žemės dieną, paaiškino, kodėl kyla rūpesčių dėl neatsakingo suaugusiųjų gyvenimo mūsų planetoje, kaip vaikai turėtų elgtis, kad Žemė nesirgtų. Rimtoje ceremonijoje buvo pakelta Žemės vėliava ir prasi-dėjo tarsi Žemės gimimo dienos linksmybės... Dar vėliau vyko TRP surengtos viktorinos prizininkų ir gimnazijos olimpiadų nugalėtojų apdovanojimai.

• „Jaukiame mokyklos koridoriuje visi su-stojome keliais ratais, formuodami Žemės rutulį. Susikibę rankomis, apkabinome Žemę taikai, draugystei, vienybei. Kiekviena klasė mylimai planetai skyrė savo šilčiausius linkėjimus-šūkius. Apkabinome

Žemę ir jai skirta kūryba: visą savaitę mokiniai ir mokytojai Žemei piešė piešinius ir kūrė posmus. Visi kūrybos darbai buvo sujungti į bendrą – net 28 metrų! – Laišką Žemei“, – dalijasi „VIMS – International Meridian School“ (Vilnius) atstovai.

• Žemės dienos proga Šiaulių Gegužių progimnazijos dailės galerijoje „Erdvė“ vyko Šiaulių miesto ir apskrities 2–12 kl. mokinių darbų iš buitinių atliekų konkurso-parodos „Kai ir vėl atskris drugeliai“ atidarymas. Kurdami savo darbelius, mokiniai mokėsi rūšiuoti atliekas, ieškojo originalių antrinių žaliavų panaudojimo būdų, prikėlė nereikalingus daiktus naujam gyvenimui. Renginį organizavo progimnazijos dailės ir technologijų bei tikslųjų ir gamtos mokslų metodinių grupių mokytojos D.Kulikauskienė, D.Urbonavičienė, V.Krankalienė.

• Tauragės Žalgirių gimnazija Žemės dienos proga surengė plakatų parodą bei viktoriną „Kas yra žmogus gamtoje?“ Pasak „Dialogui“ parašiusios gimnazistės K.Būzytės, smagiausia buvo viktorinos užduotis, kurioje reikėjo sukurti eilėraščių su pasiūlytais žodžiais.

• Šiaulių Salduvės progimnazijoje organizuota 5–8 kl. mokinių netradicinio ugdy-

mo diena „Sveika Žemė – sveikas aš“. Kovo 20-ąją papuošėme mokyklą nuotraukų paroda „Žemės spalvos“, dalyvavome miesto renginiuose. Kadangi 2013-ieji paskelbti sveikatos metais, integravome ir sveikatinimo veiklas. Kiekvienas mokinių galėjo išreikšti save pagal savo pomėgius pasirinkę skirtingas sekcijas. Kūrybingieji mokiniai piešė plakatus, dalyvavo kūrybinių dirbtuvių užsiėmimuose. Visų dėmesį pritraukė antrinio panaudojimo sekcijoje pagaminti foteliukai iš mineralinio vandens butelių. Smalsieji ruošė informacinius pranešimus. Dalykinės žinias klasių komandos pasitikrino viktorinoje „Žemė – ne vien žmonių planeta“. Tausoti sveikatą mokiniai mokėsi medicinos sekcijoje, sporto sekcijoje – sportavo“, – dalijasi mokytoja A.Vaičiūnienė.

■ Žemės dienos ir lygiadienio šventė ant aukščiausios Prienų kalvos

mo diena „Sveika Žemė – sveikas aš“. Kovo 20-ąją papuošėme mokyklą nuotraukų paroda „Žemės spalvos“, dalyvavome miesto renginiuose. Kadangi 2013-ieji paskelbti sveikatos metais, integravome ir sveikatinimo veiklas. Kiekvienas mokinių galėjo išreikšti save pagal savo pomėgius pasirinkę skirtingas sekcijas. Kūrybingieji mokiniai piešė plakatus, dalyvavo kūrybinių dirbtuvių užsiėmimuose. Visų dėmesį pritraukė antrinio panaudojimo sekcijoje pagaminti foteliukai iš mineralinio vandens butelių. Smalsieji ruošė informacinius pranešimus. Dalykinės žinias klasių komandos pasitikrino viktorinoje „Žemė – ne vien žmonių planeta“. Tausoti sveikatą mokiniai mokėsi medicinos sekcijoje, sporto sekcijoje – sportavo“, – dalijasi mokytoja A.Vaičiūnienė.

• Šiaulių r. Kuršėnų Pavenčių mokyklos mokytojos A.Šiupienė, A.Dunauskienė ir R.Glodenienė praneša surengusios respublikinę pradinų klasių mokytojų ir mokinių mokomąją-pažintinę konferenciją „Medžiai mūsų gyvenime: praeitis, dabartis, ateitis“. Joje dalyvavo ŠU Ugdymo sistemų katedros vedėjas doc. dr. R.Vilkonis, mokytojai ir mokiniai iš Panevėžio miesto, Naujosios Akmenės, Mažeikių ir Šiaulių rajono mokyklų. Iš-klausyta net 20 pačių mokinių parengtų pranešimų: pristatyti tyrimai „Ką pradinukai

žino apie medžius?“, „Kaip leisti sulą nepakenkiant medžiui?“, įgyvendinti projektai „Mano medelis“, „Lietuvos miškai“; pilietinė akcija „Kaštonų likimas – mūsų rankose“; praktinė veikla „Gaminame popierių“; mokinių stebėjimai „Ažuolas po mano langu“, „Oranžinis rudens turtas“ ir kt.

Vasario-kovo mėnesiais Kuršėnų Pavenčių mokykloje vyko „Kūrybinės dirbtuvės“, kurių metu pradinukai rinko įvairias antrines žaliavas ir iš jų gamino EKO medžius. Konferencijos metu surengta šių darbų paroda. Aukštesniųjų klasių mokiniai parengė ir dalino miestelio gyventojams lankstinukus apie šiukšlių rūšiavimą, o dešimtokai išvyko atstovauti mokyklai į gamtosauuginį konkursą „Gamta ir aš“, vykusį Kuršėnų Lauryno Ivinskio gimnazijoje.

Kovo 22-ąją – Pasaulinę vandens dieną mokykla iš pat ryto buvo papuošta mažais vandens lašeliais ant langų. Dešimtokai per pertraukas visus mokinius ir mokytojus vaišino stikline gėlo vandens ir aiškino vandens reikšmę mūsų gyvenime. 7–10 kl. mokiniai atliko testus apie vandens sunaudojimą auginant daržoves, javus, gyvulius, ruošiant kavą ar arbatą ir t. t. Šeštokai visą savaitę rengė stalo žaidimus, kuriuose reikėjo panaudoti gamtos mokslų žinias, – minėjimo dieną galėjo smagiai pažaisti. Apie tai parašė mokytoja A.Grakauskienė.

■ Šiaulių Vinco Kudirkos progimnazijos moksleiviai sveikina Žemę.

demonstracinę laboratoriją, supažindino su įvairių mokslo sričių naujovėmis, naudojama įranga, suteikė puikią galimybę panardyti nenuspėjamame mokslo pasaulyje, susipažinti su mokslininko profesija. Mokiniais buvo pademonstruotos robotų sistemos ir rūšys, atskleistos technologijos, kaip buvo sukurtas garsusis filmas „Įsikūnijimas“, net ir Žemės dieną su malonumu visi stebėjo dangaus objektus mobiliajame planetariume, klausėsi pasakojimo apie nežemišką civilizaciją paieškas, – praneša „Dialogui“ R.Samošienė.

• Radviliškio Gražinos pagrindinės mokyklos mokiniai šiemet į pasaulinės Žemės dienos minėjimo renginį pakvietė visų rajono švietimo įstaigų atstovus, kuriems rūpi mūsų planetos išsaugojimas. Šventė prasidėjo spalvinga eiseną, kurioje, nešini plakatais bei vėliavomis, dalyvavo Radviliškio Vaižganto, Lizdeikos, Šeduvos gimnazijų atstovai, Vinco Kudirkos, Gražinos, Šaukoto, Alksniupių, Tyrulių, Aukštelkų pagrindinių, Baisogalos mokyklos-darželio, Šiaulėnų Marcelino Šikšnio bei Sidabravo vidurinių ir Radviliškio jaunimo mokyklos atstovai. Vėliau jau Gražinos mokyk-

loje ekologija bei gamtosauga besidomintiems mokiniams ŠU Ekologijos ir aplinkotyros katedros studentai papasakojo apie jų katedros nagrinėjamas ekologines problemas, mokymosi sąlygas, studentų mainų programas. Tai A.Jasilionienės informacija.

■ Pasaulinės Žemės dienos minėjimo Radviliškyje akimirkos

• Šiaulių Vinco Kudirkos progimnazijoje pirmiausia Žemė buvo pasveikinta dainomis ir šokiu. Paskui mokiniai ir mokytojai dirbo grupėmis: vieni kalbėjo apie sveiką ir saugų maistą, kiti mokėsi, kaip saugiai rūšiuoti atliekas, iš antrinių žaliavų gamino žaislus, lankėsi ŠU Gamtos muziejuje, kuriame dėstytojas S.Gliaudys supažindino su paukščių, žvėrių įvairove. Ypač visus sudomino renginys „Tyrėjo diena tavo mokykloje“. Mokslininkų komanda, atsivežusi savo